

ΔΥΝΑΜΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΝΟΣ ΕΡΕΙΠΩΜΕΝΟΥ ΧΩΡΙΟΥ.
ΤΡΟΠΟΙ ΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΙ ΕΠΕΜΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΑΣΠΑΣΙΑ ΚΟΥΖΟΥΠΗ
ΣΤΑΥΡΟΘΕΟΔΩΡΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

ΙΟΥΝΙΟΣ 2010

«Δυναμικά συστήματα ενός ερειπωμένου χωριού. Τρόποι διαχείρισης και βαθμοί επεμβατικότητας.»

Επιβλέπουσα: Ασπασία Κουζούπη
Βασιλική Σταυροθεοδώρου

Η διπλωματική αυτή εργασία αποτελεί συνέχεια του ερευνητικού μου θέματος κι εστιάζει στο ερειπωμένο χωριό «Παλιός Πλάτανος» που αντιμετωπίζεται ως ένα τοπίο που μετασχηματίζεται συνεχώς με την πάροδο του χρόνου. Έτσι μέσω εντοπισμού ήδη υπάρχοντων δυναμικών συστημάτων- περιοχών (ερείπια, ελαιώνες), επιχειρείται η προσαρμογή σε αυτά νέων χρήσεων γης, η διαχείριση των σχέσεων αλληλεπίδρασής τους, καθώς και η αξιολόγηση του βαθμού επεμβατικότητας.

Η τελική πρόταση προτείνει έναν εναλλακτικό τρόπο επιστροφής στο ερειπωμένο τοπίο και επαφής με τη φύση. Μέσα σε ένα τοπίο που συνεχώς μετασχηματίζεται με την πάροδο του χρόνου ο προτεινόμενος τρόπος διαχείρισης και οι βαθμοί επεμβατικότητας κρίνονται αποτελεσματικότεροι από τους συμβατικούς τρόπους συντήρησης και ανακαίνισης, μέθοδοι που ακολουθούνται σε αντίστοιχες περιπτώσεις. Οι συμβατικοί αυτοί τρόποι προτείνουν το πάγωμα του χρόνου και κατ' επέκταση της μνήμη με μία 'παρελθοντολαγνεία' ξεπερασμένου τρόπου σκέψης αγνοώντας τις υπάρχουσες ποιότητες του τοπίου και της δυνατότητάς του να ανταπεξέλθει σε μεγάλες και απότομες αλλαγές.

Απώτερος σκοπός της πρότασης αυτής είναι ο επαναπροσδιορισμός της σχέσης του ανθρώπου με ένα ερειπωμένο τοπίο και της επαφής με τη φύση. Επεμβαίνοντας πάνω σε στοιχεία του τοπίου που μετασχηματίζονται και τροφοδοτώντας τα με νέες χρήσεις αποκαλύπτεται τελικά ένα δυναμικό σύστημα που ισορροπεί ανάμεσα στην τάξη και την αταξία. Με αυτόν τον τρόπο ο χώρος και ο χρόνος αποτελούν αναπόσπαστο σύνολο ενώ αποκαλύπτεται ότι ένα τέτοιο ερειπωμένο τοπίο λειτουργεί ως υπόβαθρο που όχι μόνο φιλοξενεί συμβάντα, αλλά και τα προκαλεί.

**«Dynamic systems of a ruined village.
Ways of management and degrees of intervention.»**

Supervisor: Kouzoupi Aspasia

Student: Stavrotheodorou Vasiliki

This Diploma Thesis, which is in continuation of my Final Research Topic, focuses on the deserted village of «Palios Platanos» which is faced by me, as a landscape that leads to continuously transformations as time passes by. So, adjustments of new uses of land, management of their interacting relations as much as the evaluation of different degrees of intervention are attempted by identify already existing dynamic systems-areas (ruins, olive tree fields)

My Diploma Thesis proposes of an alternative way of return in the devastated landscape and contact with the nature. In a landscape that continuously changes as time passes by, the design being proposed and the degrees of intervention is judged more effective than the conventional ways of maintenance and renovation; methods that are followed in most same cases.

These conventional ways propose also freezing of time in a state of “lust for the past” [parelthontolagneia] ignoring the existing qualities of landscape and the possibility of coping with big and abrupt changes. The final aim of this proposal is to redefine the relation of the person with the devastated landscape and its contact with the nature.

Intervening on elements of landscape that continuously converting and supplying with new uses, is revealed to us a dynamic system that balances between the order and the disarray. In this way the space and the time constitute an integral total, while it is revealed that such a devastated landscape functions as a background that not only entertains incidents, but also causes him.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Διπλωματική αυτή εργασία αποτελεί συνέχεια του ερευνητικού μου θέματος «Η δυναμική του χρόνου στη Χαρτογράφηση/Ερευνώντας το παράδειγμα του ερειπωμένου χωριού 'Παλιός Πλάτανος». Εστιάζει σε αυτό το χωριό, προσεγγίζοντάς το ως ένα τοπίο που συνεχώς μετασχηματίζεται με την πάροδο του χρόνου.

Το χωριό του Παλιού Πλατάνου βρίσκεται στις παρυφές του όρους 'Όθρυς ,νότια του νομού Μαγνησίας, στην ευρύτερη περιοχή της πόλης του Αλμυρού. Με την πάροδο του χρόνου, υπέστη πολλές αλληπάλληλες καταστροφές, κυρίως λόγω εκθρικών επιδρομών. Το γεγονός αυτό, αρχικά ανάγκαζε τους κατοίκους του να απομακρύνονται και να το εγκαταλείπουν κι έπειτα να έχουν την τάση να επιστρέφουν και να επανεγκαθίστανται σε αυτό. Τελικά, το χωριό ερημώθηκε τη δεκαετία του 70', όταν οι κάτοικοί του άρχισαν να το εγκαταλείπουν οριστικά, και να εγκαθίστανται στο Νέο Πλάτανο που ιδρύθηκε σε κοντινή απόσταση από το παλιό χωριό.

Η πρώτη επαφή με τον συγκεκριμένο οικισμό, μου δημιούργησε την εντύπωση ενός ανενεργού χώρου, γεγονός που άρχισε να καταρρίπτεται μέσα από τη διαδικασία της έρευνας. Η οπτική με την οποία εξετάστηκε ο οικισμός, επικεντρώθηκε στη διεισδυτική ανάλυση της φαινομενικά ανενεργής του κατάστασης και στην ανίχνευση δυνάμεων που επιδρούν σε αυτόν και τον οδηγούν σε συνεχείς μετασχηματισμούς. Θεωρώντας το χωριό λοιπόν ως ένα τέτοιο δυναμικό σύστημα, αντιμετωπίστηκε ως ένα φαινόμενο που οφείλει τη μορφή και το χαρακτήρα του στην πάλη μεταξύ αντίθετων δυνάμεων, της έμφυτης σύστασής του και του εξωτερικού περιβάλλοντος. Έτσι στην προσπάθειά μου να κωδικοποιήσω τα όρια μεταξύ τάξης και αταξίας στο χώρο, έθεσα όρια πάνω στο διάλυσμα του χρόνου.

Έτσι μέσα από τη σύνθεση χαρτών, επιχειρήθηκε η αφήγηση χωρικών συμβάντων σε συνάρτηση με το χρόνο υπό δύο κατηγορίες κλίμακας. Ο χώρος δηλαδή εστιάστηκε από τη μια μέσω σταδιακής «διαστολής» του χρόνου στο σήμερα, πλησιάζοντας σταδιακά μικρότερες χρονικές περιοχές κοντά στο σήμερα κι από την άλλη μέσω σταδιακής εστίασης στη περιοχή μελέτης:

Κλίμακα Α (1800-2007)

Ο χώρος μελετάται σε σχέση με το χρόνο από το 1800 μέχρι σήμερα μέσα από την καταγραφή ιστορικών στοιχείων που αναφέρονται στο χωριό, τη χαρτογράφησή τους και τη σύγκριση των αποτελεσμάτων που προκύπτουν.

-εξωτερικές δυνάμεις: σχέσεις τροφοδοτήσεων του χωριού σε σχέση με την ευρύτερη περιοχή που ενεργοποιούνται σε βάθος χρόνου από το 1800 μέχρι σήμερα. Το χωριό ως πομπός και δέκτης. (Εικ. 1)

-εσωτερικές δυνάμεις: Στοιχεία προσανατολισμού που ενεργοποιούνται σε βάθος χρόνου από το 1800 μέχρι σήμερα. (Εικ. 2)

Κλίμακα Β (1945-2009)

Εντοπισμός και καταγραφή των κυρίαρχων χωρικών στοιχείων του τοπίου μέσα από αεροφωτογραφίες (1945,1973,2009). Καταγραφή και σύγκριση αποτελεσμάτων. (Εικ.3)

Κλίμακα Γ (1970- 2009)

Εστίαση στην περιοχή μελέτης από τη στιγμή της ερείπωσης του χωριού μέχρι σήμερα. Καταγραφή χωρικών στοιχείων που προέκυψαν μέσω βιωματικής καταγραφής και τη βοήθεια του google earth, για τη χαρτογράφιση της υπάρχουσας κατάστασης του ερειπωμένου τοπίου. (Εικ.4)

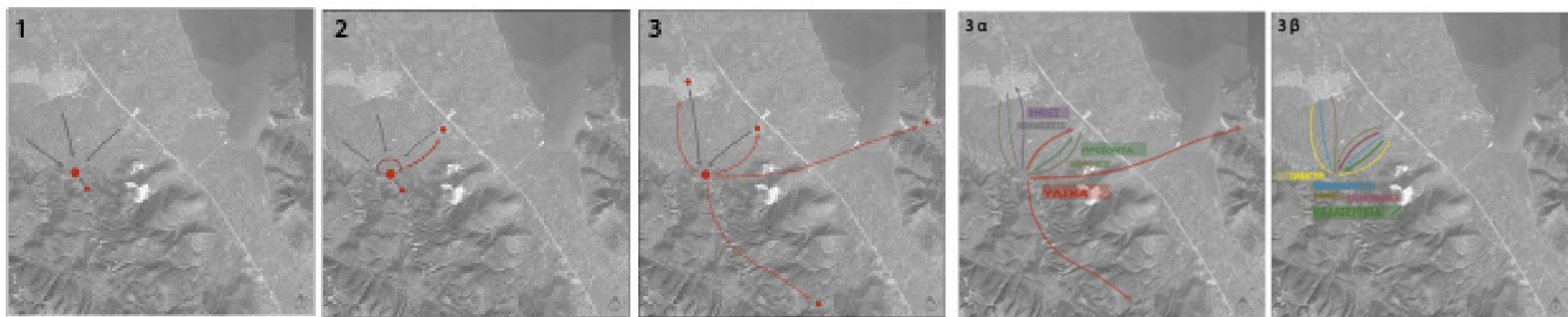
Κλίμακα Δ (« σήμερα»)

Καταγραφή και αφήγηση χωρικών στοιχείων του σήμερα και εστίαση σε μικρότερη περιοχή μελέτης. Το «σήμερα» ως σημείο που αποκτά διαστάσεις μέσα από πραγματικά όρια που τέθηκαν στον εμπειρικό χώρο.

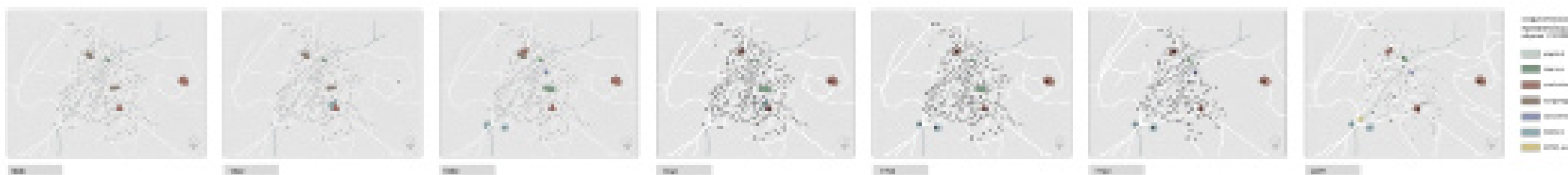
-τομές: καταγραφή χωρικών στοιχείων που προκύπτουν από τομές στο τοπίο και αναλύονται σε χάρακες. (Εικ.5)

-ανάπτυγμα: γραμμική ανάλυση μιας καμπυλόμορφης διαδρομής. Αφήγηση της βιωματικής εμπειρίας στον αναγνώστη μέσα από χάρακες. (Εικ.6)

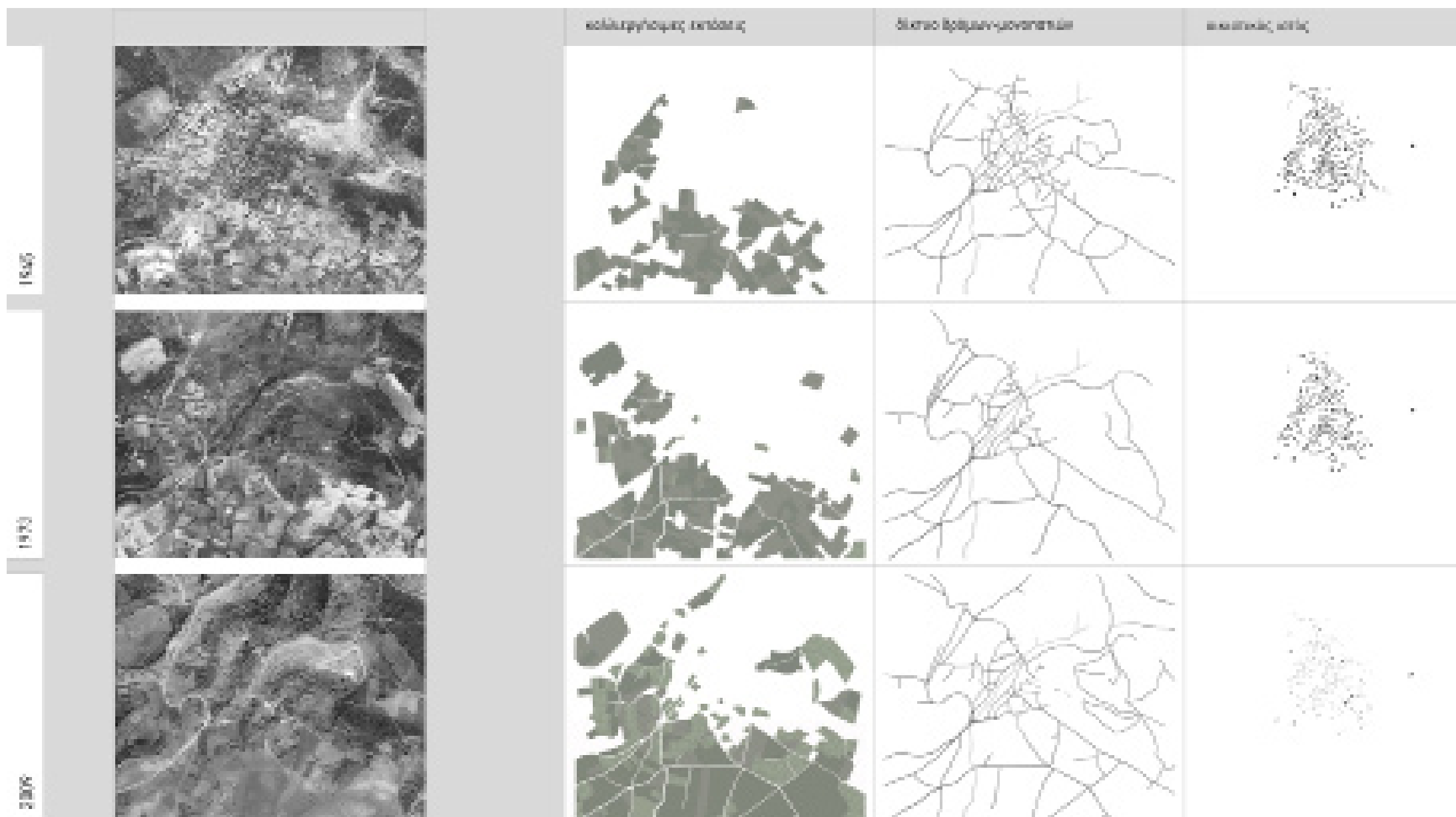
Έτσι, μέσα από την παραπάνω διαδικασία έρευνας έγινε αντιληπτό πως εξετάζοντας το χώρο από τη μια μέσω «διαστολής» του χρόνου στο σήμερα κι από την άλλη μέσω εστίασης στο χώρο, αυτό που αποκαλύπτεται ως κυρίαρχη έννοια είναι ο χρόνος ενώ παράλληλα ο χώρος και ο χρόνος λειτουργούν ως ένα αναπόσπαστο σύνολο.

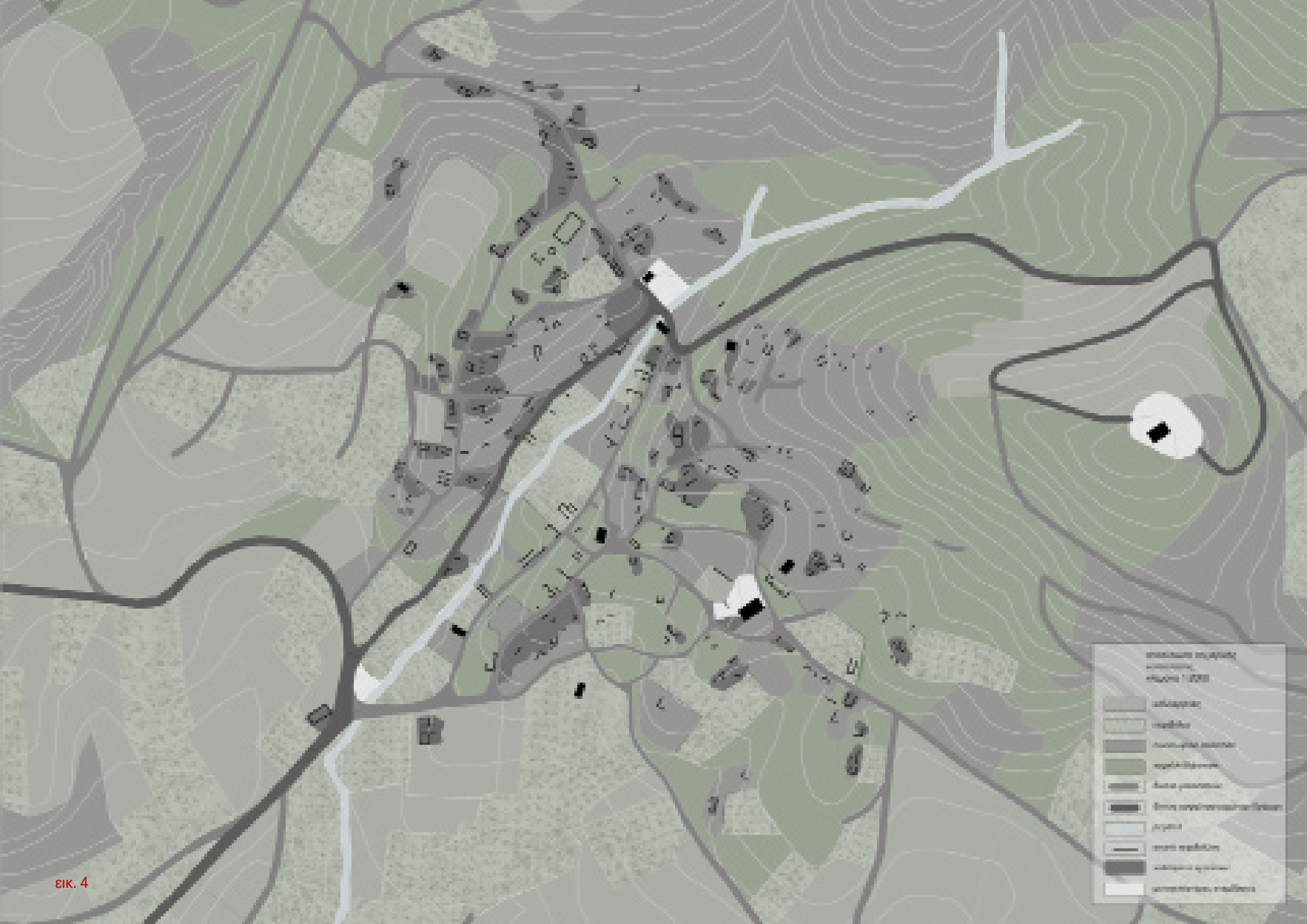

εικ.1

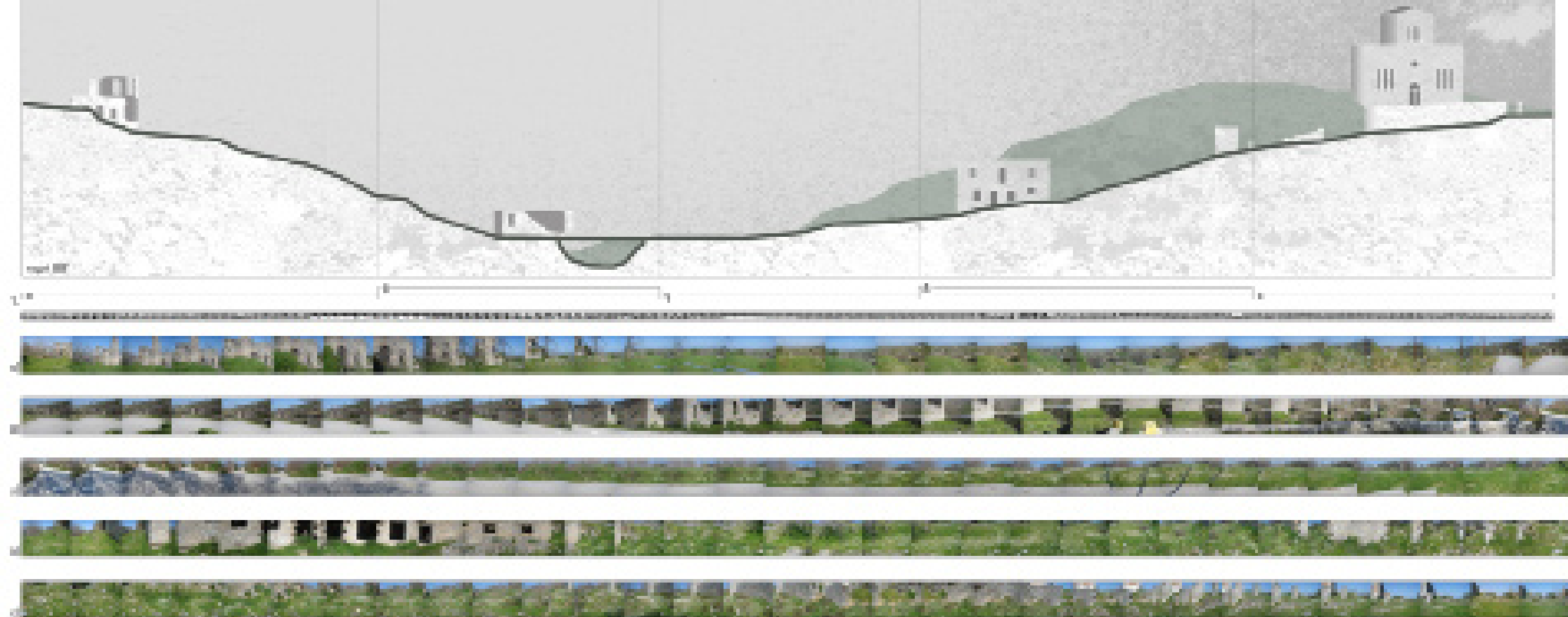
εικ.2

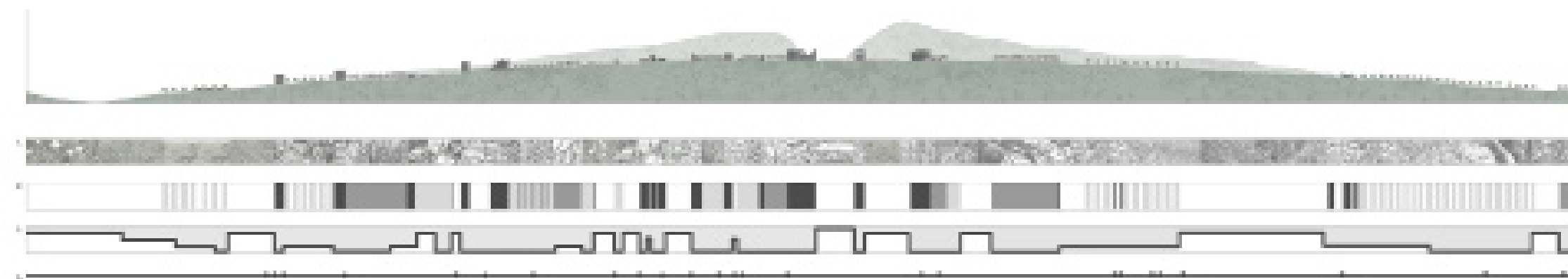

εικ. 4

εικ. 5

εικ. 6

ΔΥΝΑΜΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΝΟΣ ΕΡΕΙΠΩΜΕΝΟΥ ΧΩΡΙΟΥ/ΤΡΟΠΟΙ ΕΠΕΜΒΑΣΗ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΙ ΕΠΕΜΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η Διπλωματική μου εργασία « Δυναμικά συστήματα ενός ερειπωμένου χωριού/ Τρόποι διαχείρισης και βαθμοί επεμβατικότητας» αποτελεί συνέχεια του ερευνητικού μου θέματος, αφού στηρίζεται πάνω στα αποτελέσματα της έρευνας που προηγήθηκε εστιάζοντας στην κυρίαρχη έννοια του χρόνου. Έτσι, ερευνώντας τα ήδη υπάρχοντα δυναμικά συστήματα του ερειπωμένου τοπίου (περιβόλια-ελαιώνες, ερείπια), προτείνονται προσθήκες με νέες χρήσεις γης, τρόποι διαχείρισης των μεταξύ τους σχέσεων αλληλεπίδρασης καθώς και η αξιολόγηση διαφορετικών βαθμών επεμβατικότητας.

ΤΥΠΟΛΟΓΙΕΣ

Σύμφωνα με τη χαρτογράφηση της υπάρχουσας κατάστασης του χωριού που προηγήθηκε κατά τη διαδικασία της έρευνας, τη μεγαλύτερη έκταση εντός του χωριού, καταλαμβάνει η πυκνή-ψηλή βλάστηση που από τη στιγμή της ερήμωσης και μετά έχει την τάση να αναπτύσσεται και να εισχωρεί στο κτιστό περιβάλλον κατατρώγοντας σιγά-σιγά τους εναπομείναντες όγκους των ερειπίων και να σβήνοντας σταδιακά τα όρια των ιδιοκτησιών, των μονοπατιών καθώς επίσης τα περιγράμματα των ερειπίων. Οι γκρεμισμένοι τοίχοι φαίνεται να εγκαταλείπουν τις δυνάμεις αντίστασής τους , επιτρέποντας σταδιακά την εισβολή της. Τα υλικά του κτισμένου χώρου μοιάζουν να είναι πιο ευτελή και αδύναμα απέναντι στη δύναμη της φύσης. Οι καλλιεργήσιμες εκτάσεις έχουν περικυκλώσει το χωριό, ενώ τα περιβόλια- ελαιώνες έχουν εισχωρήσει στο εσωτερικό του και συνυπάρχουν με τους όγκους των ερειπίων. Ακόμα παρατηρείται η ισχυρή παρουσία της χαμηλής βλάστησης, που έχει την τάση να διαφοροποιείται συνεχώς με τον κύκλο των εποχών. Επιπλέον εντοπίζονται σημειακά, χώροι που έχουν υποστεί μεταγενέστερες επεμβάσεις και είναι προορισμένοι για δημόσια χρήση, δηλαδή το μνημείο στην είσοδο του χωριού, η κεντρική πλατεία, και οι προαύλιοι χώροι δύο ναών. Οι δρόμοι και τα μονοπάτια, εξακολουθούν να καταλαμβάνουν μεγάλη επιφάνεια της περιοχής. Κατά κύριο λόγο είναι χωματόδρομοι με εξαίρεση τον ασφαλτοστρωμένο δρόμο που εισέρχεται στο χωριό, παρακάμπτει την κεντρική του πλατεία και καταλήγει στο εξωκλήσι του αγίου Αντωνίου.

Μεγάλο ποσοστό των κτηριακών όγκων έχουν μετατραπεί σε μάζες χαλασμάτων που καταλαμβάνουν σημαντική έκταση, ελάχιστοι κτηριακοί όγκοι έχουν παραμείνει συμπαγείς, ενώ οι υπόλοιποι έχουν διασπαστεί, χάνοντας την παλιά τυπολογία τους. Έτσι, τα κτήρια παύουν πλέον να αναγνωρίζονται με βάση τη φόρμα τους, αλλά με βάση το περίγραμμα και το βαθμό ερείπωσής τους. Έτσι, αποκαλύπτεται η τάση του κτηριακού όγκου να μετασχηματίζεται και από συμπαγής να γίνεται διάτρητος.

Έτσι τα ερείπια ταξινομήθηκαν σε κατηγορίες, ξεκινώντας από τα πιο συμπαγή και αυτούσια και καταλήγοντας σε αυτά που έχουν διασπαστεί τόσο, ώστε να μην γίνεται αντιληπτή η παλιά τους τυπολογία. (Εικ.7)

Απλοποιώντας ακόμα περισσότερο αυτήν τον τρόπο ταξινόμησης ερειπίων, τελικά προκύπτουν οι ακόλουθες κυρίαρχες τυπολογίες που εξετάζονται ως δομές που αλληλεπιδρούν με το χώρο σε διαφορετικό βαθμό. (Εικ.8)

-Έτσι, στην τυπολογία « », κατατάσσονται τα κτήρια τα οποία έχουν μείνει συμπαγή και ανέπαφα από το χρονικό της καταστροφής και της ερείπωσης. Η ισχυρή δομή του στο χώρο αντιστέκεται στις δυνάμεις που δέχεται από τη φύση και τα καιρικά φαινόμενα, ενώ παράλληλα αναπτύσσει ένα ισχυρό φράγμα που εμποδίζει τις δυνάμεις αυτές να εισχωρήσουν στο προστατευμένο εσωτερικό του καθιστώντας το απροσπέλαστο στην εκάστοτε εισβολή.

-Στην τυπολογία «[]», οι επιφάνειες του κτηρίου λειτουργούν ως περίβλημα. Διαφοροποιούνται από την παραπάνω κατηγορία αφού παύουν να είναι πλέον συμπαγή, λόγω έλλειψης στέγης. Το περιβάλλον ασκεί δυνάμεις στο περίβλημα, το οποίο φαίνεται να αντιστέκεται θέτοντας όρια μεταξύ του μέσα και του έξω. Λειτουργεί ως προστατευτικό κέλυφος αφού δημιουργεί έναν εσωτερικό οριοθετημένο χώρο όπου φαίνεται να δρουν νέες εσωτερικές δυνάμεις. Έτσι, ο εσωτερικό χώρος ενεργοποιείται δημιουργώντας ευνοϊκές συνθήκες, άλλοτε για την ανάπτυξη απροσπέλαστων «κήπων», κι άλλοτε παρέχοντας τη δυνατότητα πρόσβασης στο εσωτερικό του («πλατείες»).

-Στην τυπολογία «Π», μία επιφάνεια του κτηρίου απουσιάζει, γεγονός που ενισχύει τις αλληλεπιδράσεις με το περιβάλλον του. Έτσι, η δομή αυτή, εγγράφεται δυναμικά στο χώρο, δημιουργώντας τρία μέτωπα που οριοθετούν το μέσα και το έξω, που αναπτύσσουν σχέσεις δράσης και αντίδρασης μεταξύ τους. Παράλληλα αποκαλύπτεται στο εσωτερικό του ένας μικρός προστατευμένος χώρος που έχει τη δυνατότητα να συνδιαλεχτεί με το έξω.

-Η τυπολογία «Γ», από τη μια υποδηλώνει ένα ισχυρό όριο που ενισχύεται από στατική άποψη, και από την άλλη ένα προστατευτικό τείχος που αγκαλιάζει το χώρο που περικλείεται στην εσωτερική γωνία του.

-Η τυπολογία «I», δύο παράλληλες επιφάνειες του κτηρίου απουσιάζουν, δημιουργώντας ένα πέρασμα στο οποίο το εξωτερικό περιβάλλον μπορεί να εισχωρήσει. Αυτές που έχουν απομείνει, λειτουργούν στο χώρο ως όρια που δέχονται και ασκούν δυνάμεις.

-Η τυπολογία «I» πλέον ο κτηριακός όγκος έχει διασπαστεί τόσο, που παύει να ισχύει ο διαχωρισμός του μέσα και του έξω αλλά εξακολουθεί να λειτουργεί ως επιφάνεια που ασκεί και δέχεται δυνάμεις στο χώρο.

Τελικά, καταλήγουμε σε πολύπλοκες τυπολογίες όπου τα καλάσματα ενοποιούνται με τη βλάστηση, δημιουργώντας μια μάζα δύσκολα προσδιορίσιμη.

Έτσι, θεωρώντας το κτήριο ως μια δομή που αλληλεπιδρά με το περιβάλλον του σε σχέση με το χρόνο, παρατηρούμε ότι οι τυπολογίες των ερειπίων είναι αποτελέσματα των αλληλεπιδράσεων αυτών. Έτσι η ταξινόμηση αυτή δηλώνει τόσο το βαθμό ερείπωσης, όσο και το βαθμό αντίστασής του στο χρόνο και το στον παράγοντα της ερείπωσης, σε συνάρτηση με το χρόνο.

ΑΣΤΕΡΙΣΜΟΙ

Λαμβάνοντας λοιπόν υπόψη την ταξινόμηση αυτή καθώς και τις σχέσεις σύνδεσης των τυπολογιών τόσο μεταξύ τους όσο και με το υπάρχον δίκτυο δρόμων και μονοπατιών , ξεκίνησε μια διαδικασία ομαδοποίησης των τυπολογιών στο χώρο.

Έτσι προέκυψαν νέα δίκτυα σύνδεσης που αναπτύσσονται και συγκροτούν ομάδες τυπολογιών άλλοτε μικρής κι άλλοτε μεγαλύτερης πυκνότητας (σμήνη, αστερισμοί).

Μέσα από αυτή τη διαδικασία αρχίζουν να διαφοροποιούνται ομάδες τυπολογιών μεγαλύτερης και μικρότερης συγκέντρωσης. Έτσι, διακρίνεται το δίκτυο σύνδεσης των «π» και «γ» ως ομάδες μεγαλύτερης πυκνότητας, οι «[]» ως ομάδες μικρότερης πυκνότητας που συγκροτούν «πυρήνες» συγκέντρωσης δικτύων, ενώ οι υπόλοιπες ομαδοποιήσεις αρχίζουν και διασπώνται. (Εικ.9)

ΣΧΕΣΕΙΣ ΑΝΟΙΧΤΟΥ ΚΑΙ ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

Προκειμένου να απλοποιηθεί ώστε να γίνει κατανοητή η πολυπλοκότητα των δικτύων που προέκυψαν, στη συνέχεια διερευνάται το πώς συνδιαλέγεται ο κλειστός-κτιστός χώρος με τον ανοιχτό χώρο, δηλαδή πώς αλληλεπιδρά το 'μέσα' της κάθε τυπολογίας με το 'έξω' του περιβάλλοντα χώρου. Έτσι όπως προκύπτει από τις υπάρχουσες χωρικές ποιότητες της περιοχής μελέτης, αποκαλύπτονται τυπολογίες ερειπίων που λαμβάνονται πλέον υπόψη ως σχέσεις του 'μέσα' και του 'έξω'.

~Έτσι, η συμπαγής δομή, εντοπίζεται ως κλειστή δομή που συγκροτείται κοντά σε πλάτωμα ή πλατεία

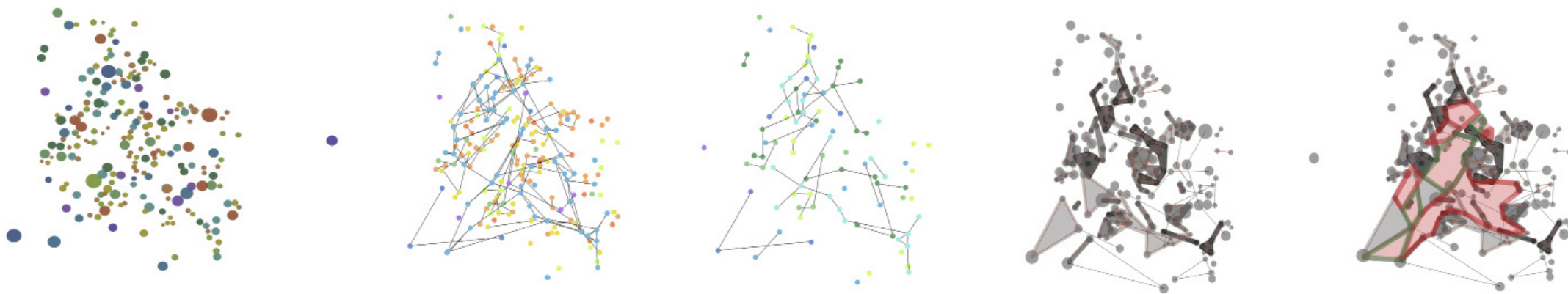
~η δομή «[]», ως περίβλημα με προσβάσιμο ,κατά περιπτώσεις, εσωτερικό χώρο

~στις «π» και «γ» το μέσα αλληλεπιδρά με το έξω

~η «II» λειτουργεί άλλοτε ως όριο κι άλλοτε ως συνδετικός κρίκος- 'πέρασμα' του έξω στο μέσα

~και η «I» που λειτουργεί ως όριο

Με αυτόν τον τρόπο, επιχειρείται μια νέα ομαδοποίηση τυπολογιών που παύει να έχει τη μορφή δικτύου σύνδεσης, αφού πλέον αρχίζει και ενοποιείται ο ανοιχτός με τον κλειστό χώρο, συγκροτώντας περιοχές. (Εικ9)

εικ. 9

ΟΡΙΑ ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΑΝΟΙΧΤΟΥ ΧΩΡΟΥ/ΚΗΛΙΔΕΣ

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, κυρίαρχη ποιότητα του τοπίου, αποτελεί η ψηλή-πυκνή βλάστηση, που καταλαμβάνει τη μεγαλύτερη έκταση του χωριού και λειτουργεί ως ένα ισχυρό όριο καθώς συνιστά μη προσβάσιμη έκταση. Επίσης, οι μάζες των χαλασμάτων, που εντοπίζονται ως κηλίδες στο χώρο, λειτουργούν κατά τον ίδιο τρόπο ως όριο μεταξύ προσβάσιμου και μη προσβάσιμου χώρου. Έτσι, οι ποιότητες αυτές εισάγονται ως νέοι παράγοντες στη διαδικασία ομαδοποίησης όπου:

- Η πυκνή βλάστηση οριοθετεί τις νέες ομαδοποιήσεις
- Τα χαλάσματα ενοποιούνται με τις ομαδοποιήσεις, ως ενεργές περιοχές, τα υλικά των οποίων μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν

Έτσι, εισάγοντας αυτούς τους νέους παράγοντες στη διαδικασία ομαδοποίησης, αποκαλύπτονται στο τοπίο 'κηλίδες'- περιοχές. Από τις κηλίδες αυτές, που πλέον έχουν αποκτήσει σαφή όρια, κυριαρχούν 3 ζώνες που εμφανίζουν μία ροκκή κατάσταση σύνδεσης μεταξύ τους, σε αντίθεση με τις υπόλοιπες εσωστρεφείς και απομονωμένες περιοχές που χάνονται μέσα στα όρια της φύσης. (Εικ10)

ΟΡΙΟ/ΠΛΑΤΩΜΑ/ΑΓΚΑΛΙΑ

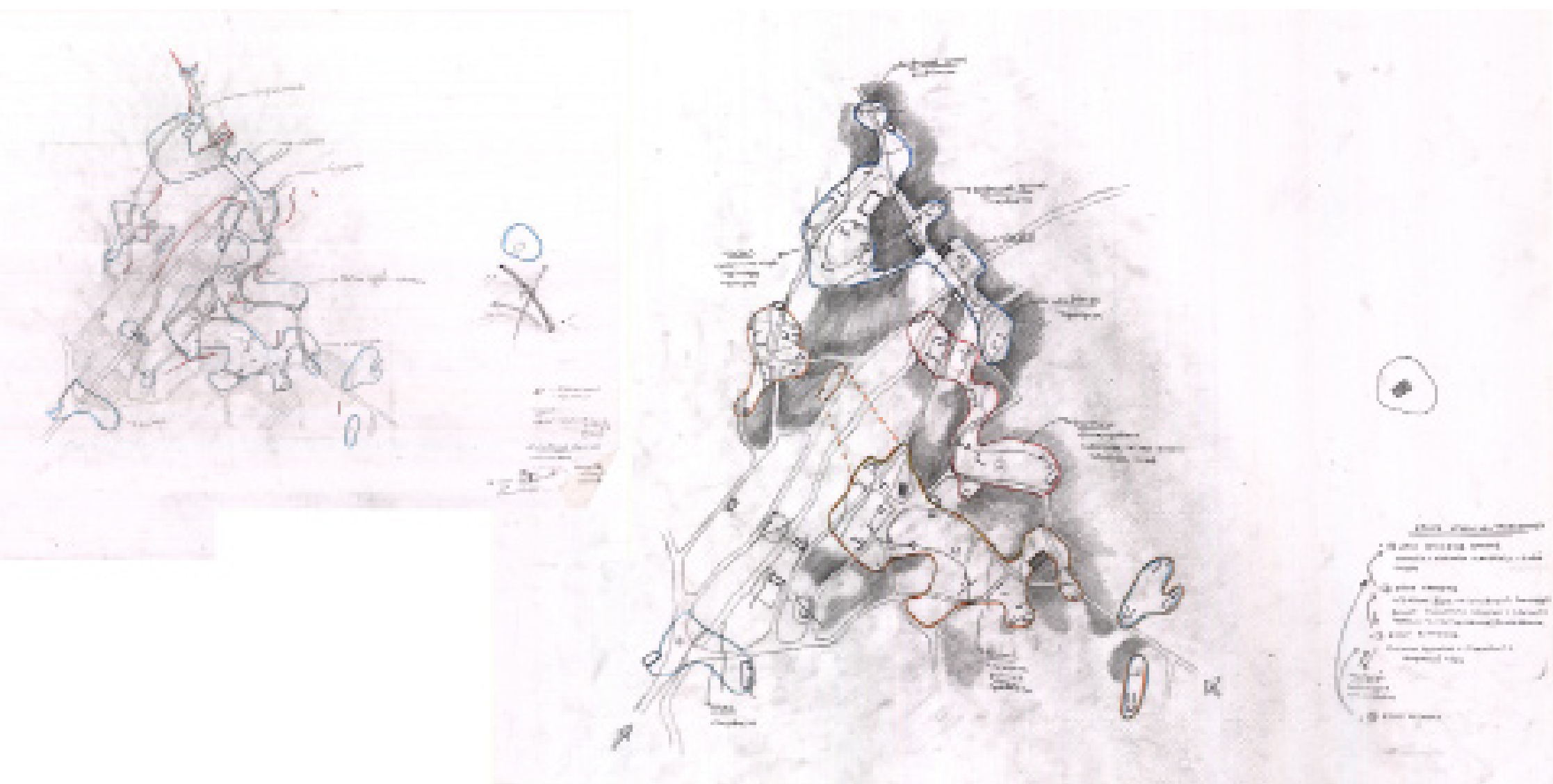
Εστιάζοντας σε αυτές τις κυρίαρχες ζώνες και συγκρίνοντάς τις μεταξύ τους, παρατηρούμε ότι κάθε μία διαθέτει τα δικά της χωρικά χαρακτηριστικά:

-ζώνη Α: συγκροτείται από ομαδοποιήσεις ερειπίων με υπάρχοντα πλατώματα, τοπόσημα, πλατείες και ψηλά σημεία του χωριού. Αποτελεί τη ζώνη με το μεγαλύτερο ποσοστό ερειπίων που καταλαμβάνουν μεγάλο εμβαδό κτιστού όγκου.

-ζώνη Β: Συγκροτείται από ομαδοποιήσεις ερειπίων μεγαλύτερης πυκνότητας ερειπίων που καταλήγουν σε πλατώμα. Τα ερείπια θέτουν μέτωπά μεταξύ τους (προσανατολισμός) σε αντίθεση με την περιοχή του πλατώματος που αρχίζουν να συνδιαλέγονται. Επιπλέον, αποτελεί την πιο δύσβατη ζώνη αφού καταλαμβάνει τις πιο απότομες κλίσεις του τοπίου.

~ζώνη 3: Συνιστά την ευρύτερη ζώνη με μικρότερη πυκνότητα ερειπίων που διαχέονται στο χώρο. Αποτελεί τη ζώνη όπου το μεγαλύτερο ποσοστό των ερειπίων καταλαμβάνουν μικρότερα εμβαδά κτιστού χώρου, ενώ παράλληλα γειπνιάζει με τις υπάρχουσες παραγωγικές χρήσεις (καλλιέργειες-κτηνοτροφία) και είναι άμεσα προσβάσιμη από την 'είσοδο' στο χωριό. (Εικ.11)

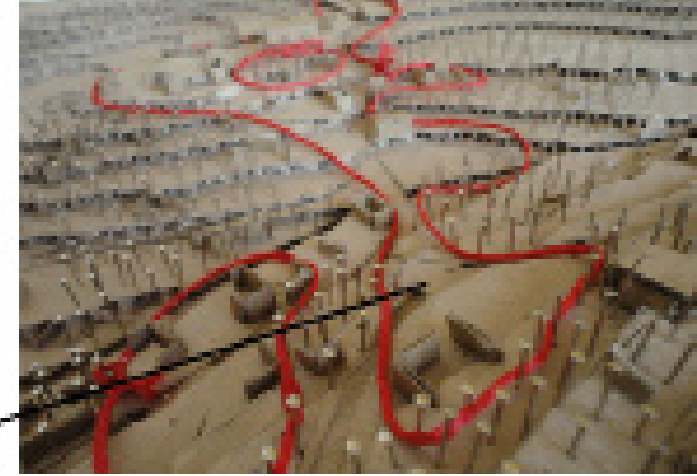

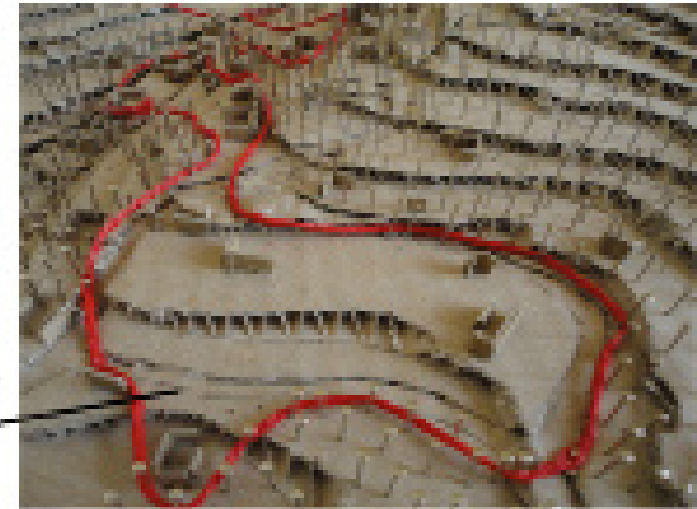
εικ. 10

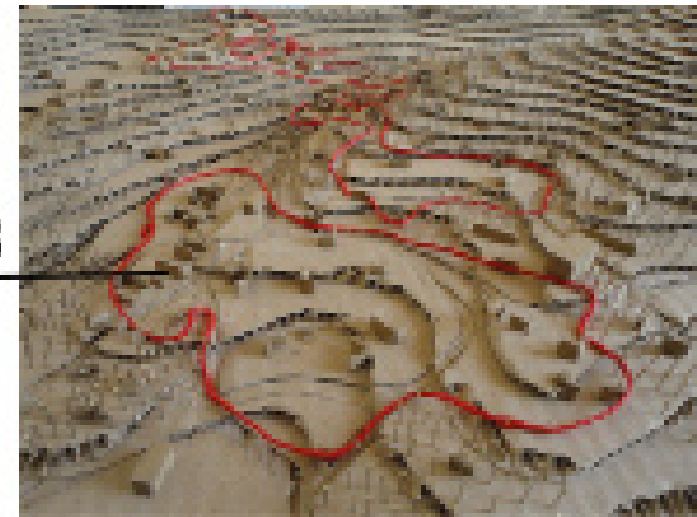
1

2

3

ΖΩΝΕΣ ΧΡΗΣΕΩΝ/ΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

Με αυτόν τον τρόπο οι 3 ζώνες διαφοροποιούνται ενώ παράλληλα φανερώνουν μία σχέση αλληλεξάρτησης μεταξύ τους. Γι αυτό το λόγο, οι νέες προσθήκες που προτείνονται, έχουν σκοπό να τροφοδοτήσουν με νέες χρήσεις την κάθε ζώνη με τρόπο τέτοιο που να ενισχύεται και η μεταξύ τους αλληλεξάρτηση. Έτσι, σύμφωνα με τις χωρικές ποιότητες που καταγράφηκαν σε κάθε ζώνη, προτείνονται οι ακόλουθες χρήσεις:

-ζώνη Α/δημόσια ζώνη: ζώνη δημόσιας χρήσης που μπορεί να δεχτεί χρήσεις πλατείας Πανεπιστημίου

-ζώνη Β/ζώνη εργαστηρίων: ενδιάμεση ζώνη που μπορεί να δεχτεί τη μεταβατική λειτουργία εργαστηριακών χρήσεων

-ζώνη Γ/ζώνη προσωρινής κατοίκησης: ζώνη που μπορεί να δεχτεί χρήσεις προσωρινής διαμονής

ΙΧΝΟΣ/ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗ/ΜΝΗΜΗ

Εστιάζοντας στις τυπολογίες των ερειπίων που περικλείονται στις 3 ζώνες, επιχειρούνται τρόποι τροφοδότησης των ερειπίων με σκοπό τη δημιουργία μίας σχέσης αλληλεξάρτησης μεταξύ 'παλιού' και 'νέου' που θα ενεργοποιείται από τη στιγμή της επέμβασης κι έπειτα με την πάροδο του χρόνου. Έτσι, προκύπτουν οι πρώτες απόπειρες επέμβασης, που βασίζονται πάνω στο σχήμα: ίχνος- ενεργοποίηση- μνήμη

Σύμφωνα με αυτό, λαμβάνονται υπόψη 3 σημεία πάνω στον άξονα του χρόνου : 1)η υπάρχουσα κατάσταση του ερειπίου/ίχνος, 2) η στιγμή της επέμβασης/ ενεργοποίηση, 3)η στιγμή της πλήρους αποσύνθεσης του ερειπίου/ μνήμη.

Έτσι προκύπτουν νέες δομές, εμβόλιμες στις ήδη υπάρχουσες που λειτουργούν ως το συμπληρωματικό του κενού χώρου που περικλείει το ερείπιο. Πλέον 'νέα' και 'παλιά' δομή αποτελούν αναπόσπαστο σύνολο, αφού το ερείπιο συνεχίζει να φθείρεται με την πάροδο του χρόνου ενώ παράλληλα η νέα προσθήκη αρχίζει να αποκαλύπτεται και να μετασχηματίζεται από εσωστρεφή σε εξωστρεφή.

Προσαρμόζοντας τις νέες συμπληρωματικές δομές στα υπάρχοντα ίχνη των ερειπίων, προκύπτουν ως αποτέλεσμα νέες τυπολογίες σύμφωνα με τις οποίες:

-ένας ισχυρός τοίχος εισέρχεται στο ερείπιο με διεύθυνση που δηλώνει τη ροή της φύσης στο εσωτερικό του.
-ορίζονται κλειστοί χώροι ανάμεσα στα υπαρκτά κ νέα όρια της τυπολογίας με τρόπο που ο ανοικτός και κλειστός χώρος να λειτουργούν σαν συμπληρωματικά. Έτσι δημιουργείται ένα νέο κέλυφος που προσαρμόζεται μέσα στο υπάρχον κέλυφος του ερειπίου.

-ορίζονται διευθύνσεις κινήσεων πάνω στους άξονες που ορίζουν οι νέοι τοίχοι.

(Εικ12)

ΚΕΛΥΦΟΣ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΚΕΛΥΦΟΣ/ΣΥΜΒΙΩΤΙΚΗ ΣΧΕΣΗ

Ο χρόνος και ο χώρος αποτελούν αλληλένδετα στοιχεία του τοπίου, επομένως επεμβαίνοντας στα ερείπια με τον παραπάνω τρόπο, τροφοδοτώντας τα δηλαδή με νέες χρήσεις, δημιουργούμε συμβιωτικές σχέσεις μεταξύ παλιού και νέου. Προκύπτουν νέες τυπολογίες που συνδυάζουν το 'παλιό' ως κέλυφος και το 'νέο' ως συμπληρωματικό του που προσκολλάται στο παλιό. Η συνδυαστική αυτή δομή ενεργοποιείται από τη στιγμή της υλοποίησης της επέμβασης κι έπειτα, με την πάροδο του χρόνου. Έτσι το κέλυφος του ερειπίου εξακολουθεί και μετασχηματίζεται (γκρεμίζεται) με την πάροδο του χρόνου αποκαλύπτοντας σταδιακά το εσωτερικό του κελύφους (νέα χρήση). Παράλληλα το εσωτερικό κέλυφος αρχίζει με μετατρέπεται από εσωστρεφές σε εξωστρεφές.

Έτσι, οι 'συμβιωτικές' δομές μετασχηματίζονται στο χώρο σε σχέση με το χρόνο. Ωστόσο όμως προκύπτει ένα νέο ζήτημα, που είναι εκείνη η στιγμή στο μέλλον που τα ερείπια θα έχουν αποσυνθεθεί ολοκληρωτικά, γεγονός που σημαίνει ότι πλέον παύει να υπάρχει αυτή η συμβιωτική σχέση παρά μόνο η μνήμη. Έτσι, ανατρέχοντας στο σχήμα 1)ίχνος,2)ενεργοποίηση,3)μνήμη, προκειμένου να αποφευχθεί η πλήρης αποσύνθεση του ερειπίου, εστιάζουμε στο διάστημα μεταξύ ενεργοποίησης και μνήμης (2-3), δηλαδή στα σημεία μετά τη στιγμή της επέμβασης και πριν την ολική αποσύνθεση.

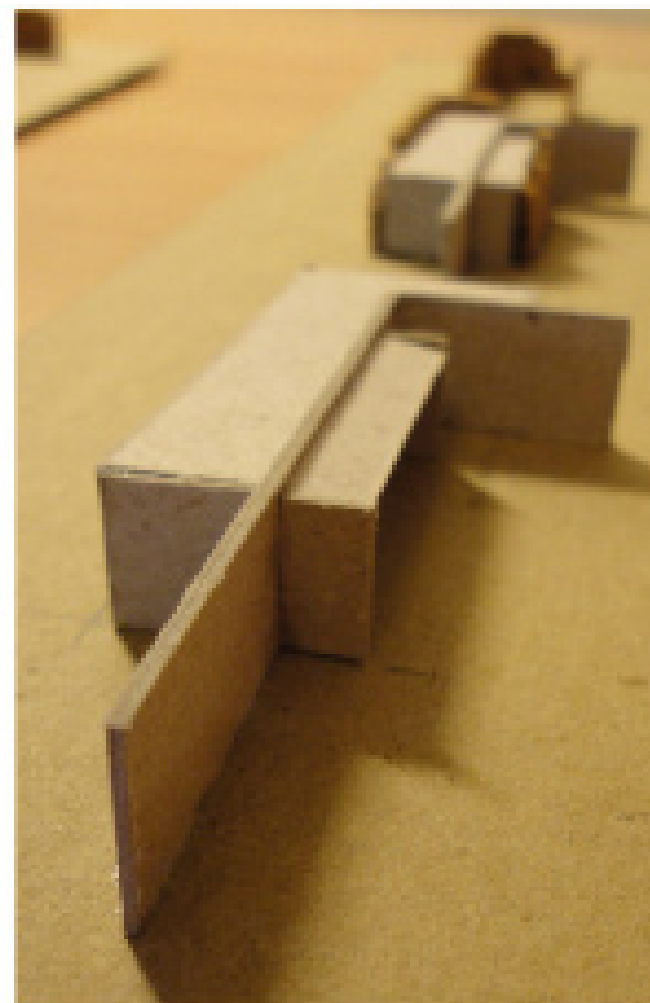
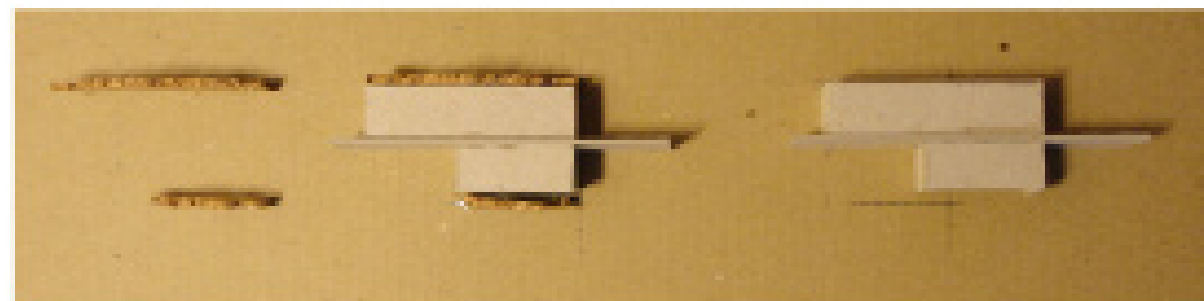
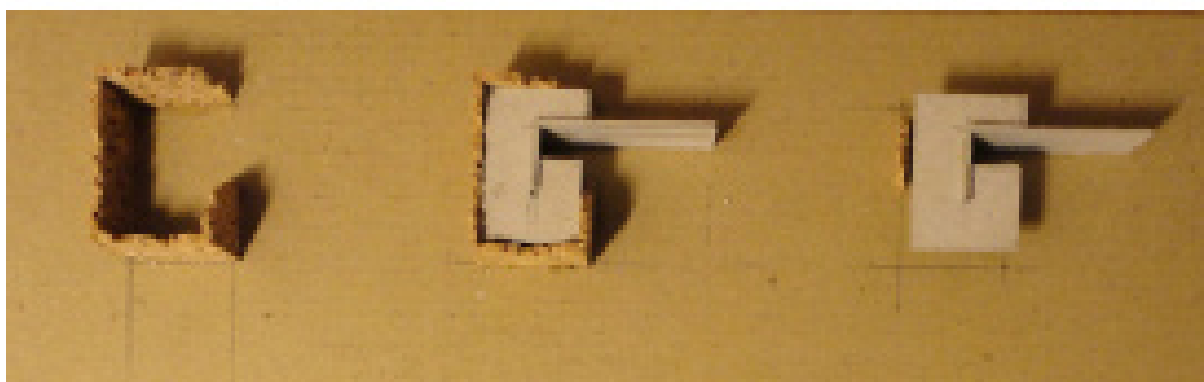
Παράλληλα αναζητείται ένας τρόπος ώστε να μπορεί να ελεγχθεί η φθορά που προκαλεί ο χρόνος μέχρι ενός σημείου. Ένας τρόπος που να επιβραδύνει, επιταχύνει ή να διατηρεί ελεγχόμενα τη φθορά (γκρέμισμα) του ερειπίου.

Γι αυτόν τον λόγο, επιλέγεται να εφαρμοστεί η εν μέρει ελεγχόμενη φθορά των ερειπίων μέσω ενίσχυσης τμημάτων της κάθε τυπολογίας λαμβάνοντας υπόψη ως επιπλέον παράγοντα τον προσανατολισμό της εκάστοτε υπάρχουσας τυπολογίας. Έτσι στους τοίχους του κελύφους με νότιο, νοτιοανατολικό προσανατολισμό, δεν γίνεται καμία επέμβαση. Τα τμήματα αυτά αφήνονται στη φθορά έτσι ώστε η το εσωτερικό κέλυφος να αρχίσει σταδιακά να αποκαλύπτεται και να αρχίζει να συνομιλεί με τον περιβάλλοντα χώρο, με την πάροδο του χρόνου, ενώ παράλληλα να δέχεται τον κατάλληλο φωτισμό. Οι υπόλοιποι τοίχοι, ενισχύονται μέχρι ένα ελεγχόμενο

ίχνας

ενεργοποίηση

μνήμη

σημείο (ποσοστό), που καθορίζεται κάθε φορά ανάλογα με τη χρήση που φιλοξενείται στο εσωτερικό κέλυφος. Θεωρώντας ως μέγιστο ύψος ενός τοίχου ερειπίου τα 3μ. προτείνεται ενίσχυση τοίχων:

- Μέχρι 40% (1.20μ.) στα κτήρια δημόσιας χρήσης, έτσι ώστε να ενισχυθεί η εξωστρεφής τους λειτουργία καθώς και η δυναμική των πλατωμάτων και των ξέφωτων του δημόσιου χώρου με την πάροδο του χρόνου.

- μέχρι 60% (1.80 μ.)στις εργαστηριακές χρήσεις, ώστε η 'συμβιωτική δομή' να αρχίσει να γίνεται τόσο διάτρητη ώστε να αποκομίζει επαρκή φωτισμό αλλά και ένα μικρότερο βαθμό εξωστρέφειας που χρειάζεται ένας εργαστηριακός χώρος.

- μέχρι 80% (2.40μ.)στις χρήσεις προσωρινής διαμονής, προκειμένου να εξασφαλίσουν την ιδιωτικότητά τους και τον εσωστρεφή τους χαρακτήρα ενώ παράλληλα να δέχονται επαρκή φωτισμό. (Εικ.13)

Έτσι διακρίνουμε 2 τρόπους διαχείρισης του ερειπίου:

-τμήματα τοίχων αφήνονται να γκρεμιστούν με την πάροδο του χρόνου

-τμήματα ενισχύονται μέχρι ένα επιλεγμένο σημείο(ενίσχυση με τη μέθοδο τσιμεντοενέσεων*)

*ενίσχυση με τσιμεντοενέσεις:

1.Ξύσιμο αρμών μέχρι 7-8 εκ., ή μέχρι εκεί που επιτρέπει η φθορά του αρμού

2.καθαρισμός

3.βρέχεται η επιφάνεια εφαρμογής κι αφήνεται να στεγνώσει

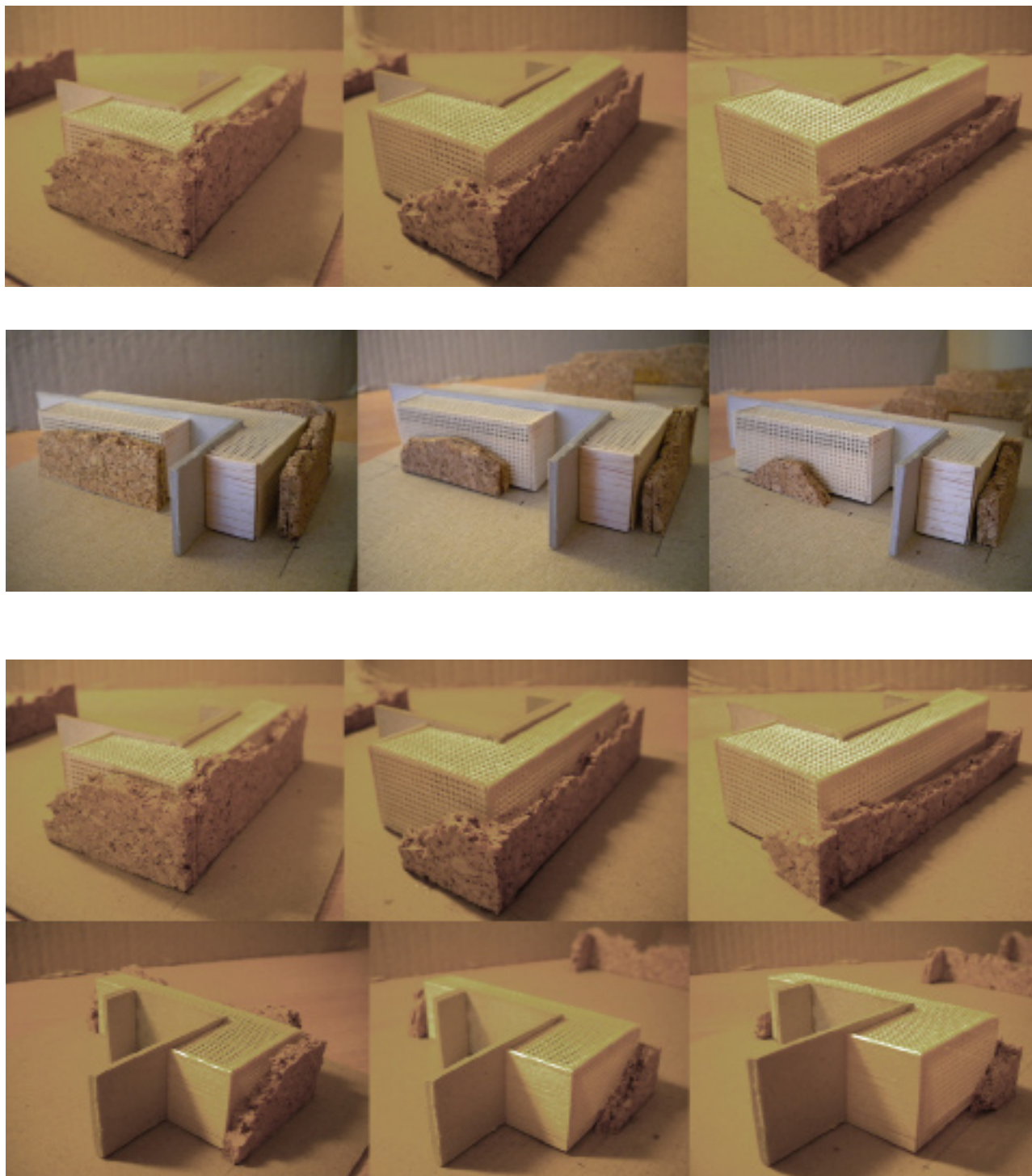
4.εφαρμογή στους αρμούς (revinex) ειδικού υλικού που ενισχύεται με λάσπη σε βάθος τουλάχιστον

1- 1,5 εκ. και μετά μπαίνει δεύτερο παχύ στρώμα υλικού με επιλεγμένο χρώμα.

5.ξύσιμο και καθάρισμα επιφάνειας

Στην περίπτωση που τμήματα που γκρεμίζονται αποτελούν συνέχεια των τμημάτων που ενισχύονται, συμπεριλαμβάνεται στη μέθοδο ενίσχυσης τμήμα του αγκωναριού (τουλάχιστον 50 εκ από το αγκωνάρι). Στα αγκωνάρια μπαίνει λιγότερη ποσότητα υλικού αφού είναι τα πιο σταθερά τμήματα στατικά.

Ως μέγιστο ύψος τοίχου ερειπίου στις επιλεγμένες ζώνες, θεωρούνται τα 3μ. (Με εξαίρεση το κτήριο του παλιού Δημαρχείου, 6μ.)Στην περίπτωση που οι τοίχοι είναι πιο χαμηλοί από το ποσοστό ενίσχυσης που προτείνεται, δεν επιχειρείται χτίσιμο, αλλά ενίσχυση του όλου του τμήματος τοίχου.

εικ. 13

ΖΩΝΕΣ ΚΑΙ ΚΕΛΥΦΗ

Εστιάζοντας πάλι στην κλίμακα των ζωνών, επιχειρείται εκ νέου η τοποθέτηση των επιμέρους χρήσεων με σκοπό να δημιουργηθεί ένα δίκτυο σύνδεσης χρήσεων τόσο μεταξύ των ζωνών όσο και μεταξύ των επιμέρους χρήσεων της κάθε ζώνης.

Έτσι προκύπτει σε κάθε ζώνη μία λίστα από τυπολογίες ‘συμβιωτικών’ δομών, κάθε μία από τις οποίες βασίζεται στους εξής παράγοντες:

- την υπάρχουσα τυπολογία ερειπίου
- τον προσανατολισμό του εκάστοτε ερειπίου
- τη χρήση της εκάστοτε νέας δομής

Με αυτόν τον τρόπο, κάθε συμβιωτική δομή αποκτά διαφορετικό βαθμό διάτρησης αλλά και διαφορετικό βαθμό ιδιωτικότητας.

(Εικ.14)

ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΖΩΝΩΝ/ΡΟΕΣ ΚΙΝΗΣΕΩΝ

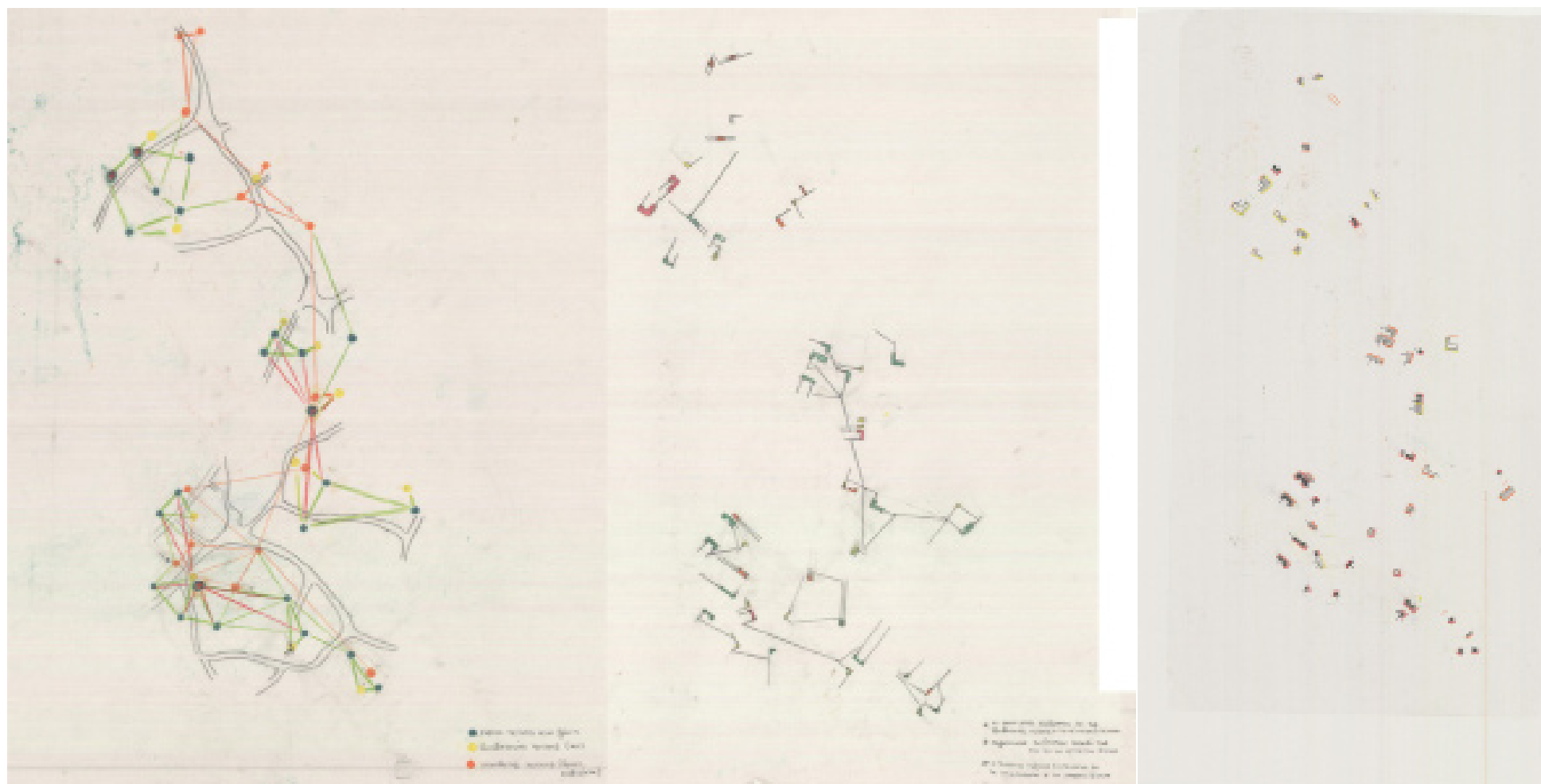
Το έδαφος, όπως και το ερείπιο αποτελούν στοιχεία του τοπίου που συνεχώς μετασχηματίζονται με την πάροδο του χρόνου και τη δύναμη της φύσης. Τοποθετώντας τις επιλεγμένες ζώνες στις πραγματικές κλίσεις του τοπίου, αρχίζει να αποκαλύπτεται η ρευστότητα των ζωνών σε σχέση με το χώρο που τις περιβάλλει. Αναλύοντας πλέον την κάθε ζώνη σε επίπεδα, προκύπτει μία νέα χωρική ποιότητα σύνδεσης και αποκάλυψης των ζωνών επέμβασης σε σχέση με το τοπίο. Έτσι επεμβαίνοντας στις ζώνες με την χρήση αναβαθμίδων, αποκαλύπτονται κεκλιμένα επίπεδα εδάφους που θα μπορούσαν να φυτευτούν ανάλογα με τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της κάθε ζώνης. Επιπλέον είναι δυνατή η επανάχρηση των υλικών (πέτρα) στις ζώνες που υπάρχει επαρκής ποσότητα χαλασμάτων, όπως έχει αποτυπωθεί στο ερευνητικό μου θέμα.

Με τη χρήση αναβαθμίδων, επιτυγχάνεται ένα πιο ρευστό δίκτυο κινήσεων τόσο μεταξύ των εκάστοτε χρήσεων, όσο και μεταξύ των ζωνών, με αποτέλεσμα να ενεργοποιείται η περιοχή που περικλείεται από κάθε ζώνη στο μέγιστο βαθμό.

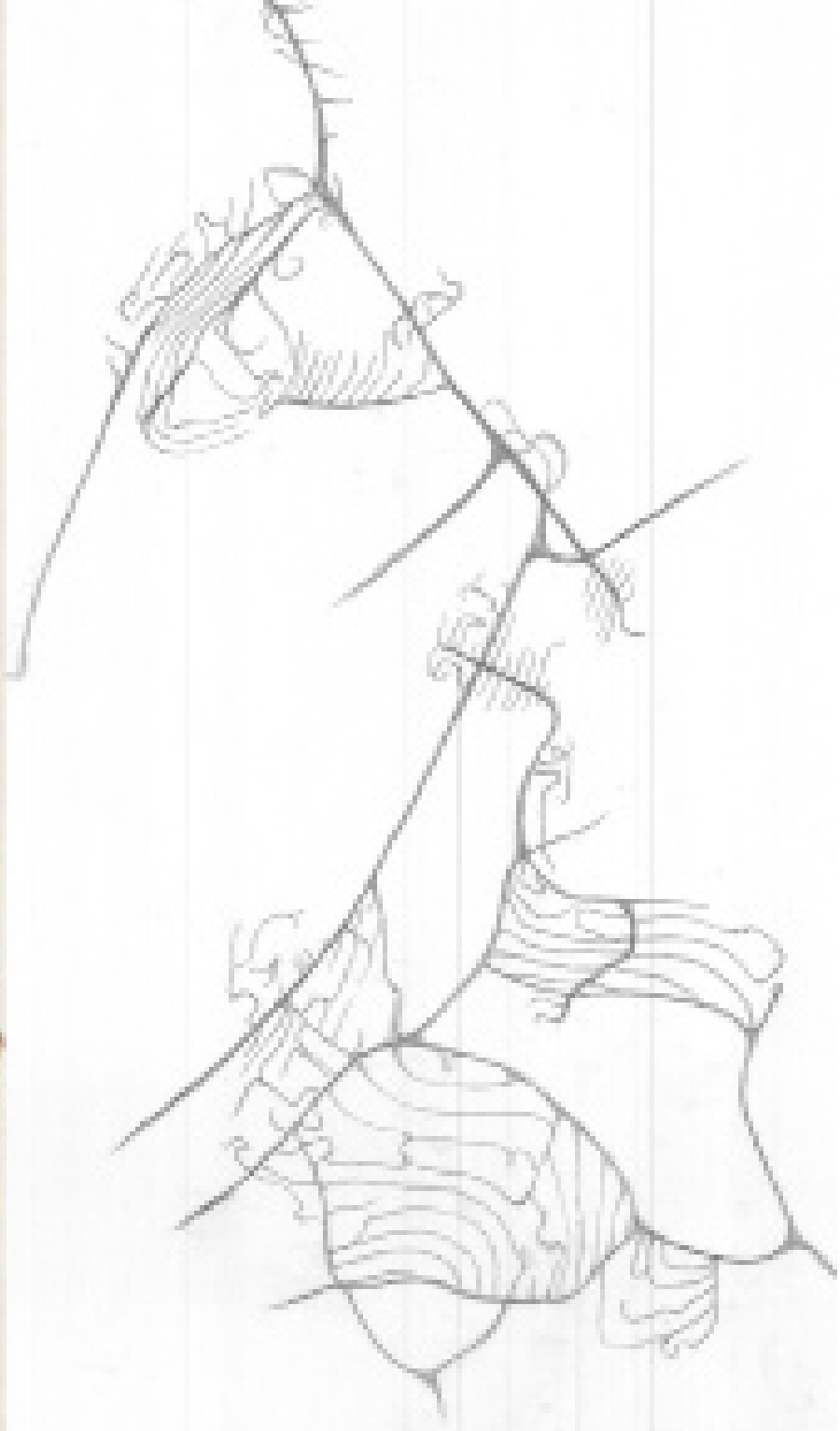
Το γεγονός αυτό ενισχύει τη ροή της κίνησης και στα εσωτερικά των κελυφών αφού αποτελούν τις πιο αυστηρές γραμμές του τοπίου. Ο νέος τοίχος (μπετόν)

υποδηλώνει τη ροή της κίνησης του εσωτερικού του κελύφους η οποία εκτελείται κατά μήκος του νέου τοίχου ενώ οι χρήσεις τοποθετούνται κατά μήκος της κίνησης ενώ παράλληλα στρέφονται προς το εξωτερικό κέλυφος. Έτσι επιτυγχάνεται μία νέα ροή κίνησης που εισέρχεται και εξέρχεται από το κέλυφος με τη φορά της τάσης της φύσης που εισέρχεται κάθε φορά στο ερείπιο. Μία δεύτερη ροή επιτυγχάνεται ανάμεσα στο εξωτερικό και εσωτερικό κέλυφος. Πρόκειται για μια ενδιάμεση ζώνη που λειτουργεί ως κενό αλλά και ως συνδετικός κρίκος ανάμεσα στα δύο κελύφη. Αυτή η ζώνη είναι ικανή να φυτρώσει αλλά και να δεχτεί με την πάροδο του χρόνου τα τμήματα των τοίχων που γκρεμίζονται και παράλληλα να προστατεύσει το εσωτερικό κέλυφος. Επομένως αποτελεί μια ζώνη που ενεργοποιείται συνεχώς με την πάροδο του χρόνου. (Εικ.15)

ΕΙΚ. 14

ΕΔΑΦΟΣ ΚΑΙ ΒΛΑΣΤΗΣΗ

Όπως προέκυψε από την αποτύπωση της σημερινής κατάστασης του χωριού , το μεγαλύτερο ποσοστό της υπάρχουσας βλάστησης καταλαμβάνει η ψηλή- πυκνή βλάστηση που λειτουργεί ως οριοθέτηση των ζωνών. Στη συνέχεια η χαμηλή βλάστηση που περικλείεται στις ζώνες και διαφοροποιείται με τον κύκλο των εποχών κι έπειτα τα περιβόλια-ελαιώνες που εισχωρούν σε περιοχές των ζωνών. Καταγράφοντας ήδη φυτών που φύονται στην περιοχή μελέτης, επιχειρείται η επανατοποθέτηση βλάστησης μέσα στα κεκλιμένα επίπεδα της κάθε ζώνης, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τις χρήσεις ζωνών όσο και τις ποιότητες του εδάφους και τα χωρικά χαρακτηριστικά της κάθε ζώνης. Παράλληλα διατηρούνται τα υπάρχοντα περιβόλια ελαιώνες. Έτσι προκύπτουν νέες ζώνες φύτευσης που άλλοτε εξομαλύνουν τα όρια της υπάρχουσας βλάστησης, κι άλλοτε τα ενισχύουν.
(Εικ16)

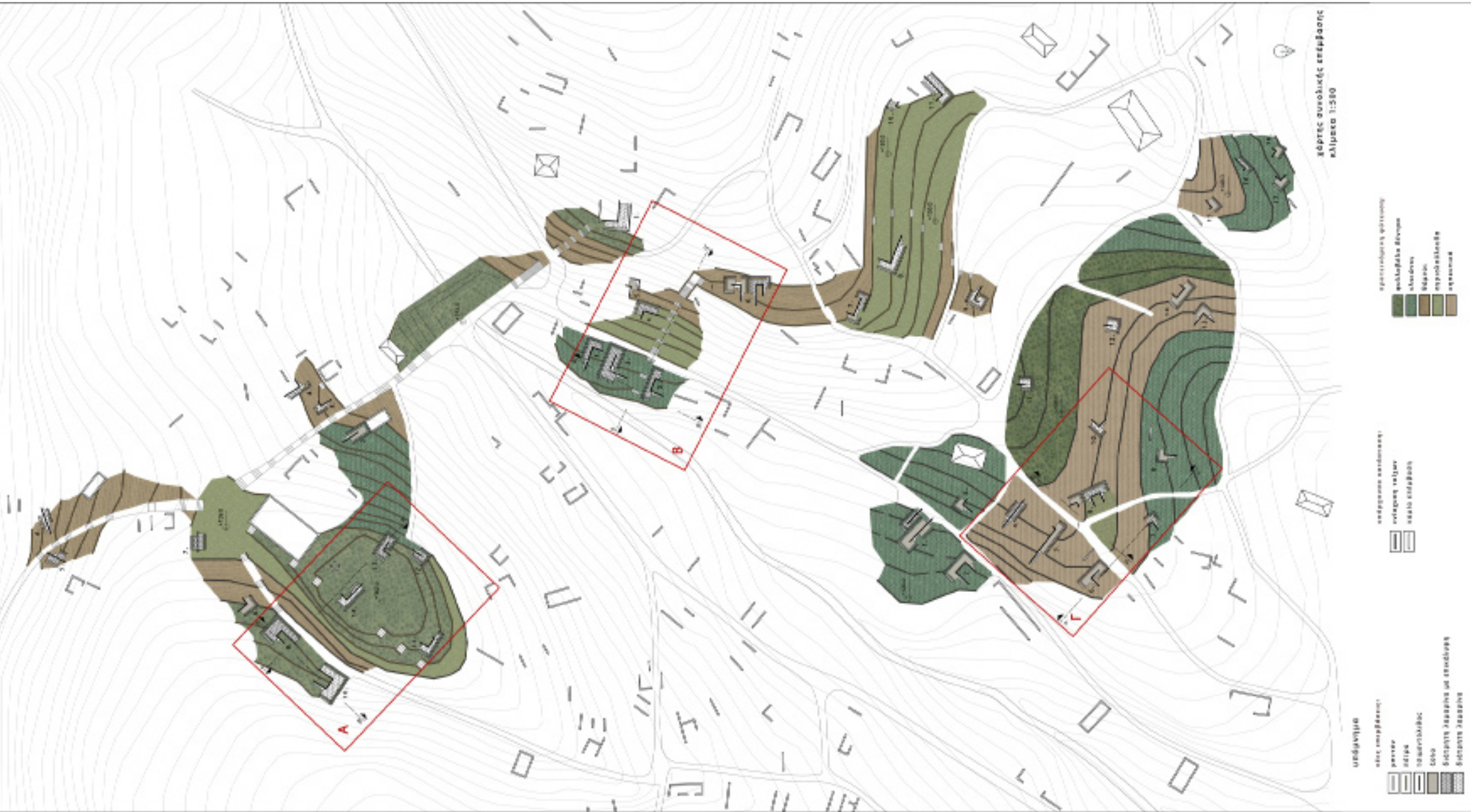
ΕΙΚ. 16

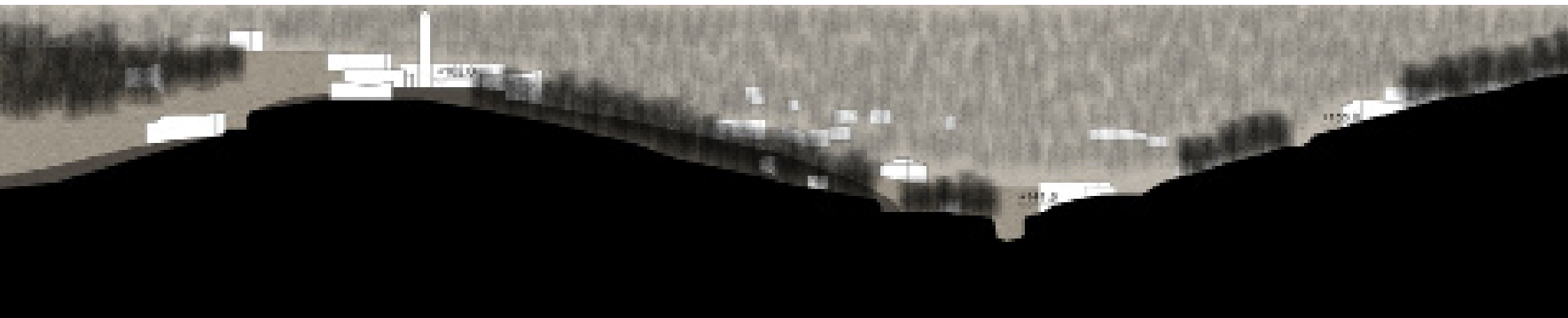
ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ο σχεδιαστικό τρόπος που ακολούθησα σε όλη τη διαδικασία έρευνας ουσιαστικά διαπραγματεύεται με παράγοντα του χρόνου

Η πρότασή μου για το συγκεκριμένο ερειπωμένο τοπίο προτείνει έναν εναλλακτικό τρόπο επιστροφής στο ερειπωμένο τοπίο και επαφής με τη φύση μέσω συμβατικών χρήσεων. Ο σχεδιαστικός τρόπος που ακολούθηθηκε σε όλη τη διαδικασία της έρευνας συνδιαλλάγεται με την κυρίαρχη έννοια του χρόνου. Μέσα σε ένα τοπίο που συνεχώς μετασχηματίζεται με την πάροδο του χρόνου ο προτεινόμενος τρόπος διαχείρισης και οι βαθμοί επεμβατικότητας κρίνονται αποτελεσματικότεροι από τους συμβατικούς τρόπους συντήρησης και ανακαίνισης, μέθοδοι που ακολουθούνται σε αντίστοιχες περιπτώσεις. Οι συμβατικοί αυτοί τρόποι προτείνουν το πάγωμα στο χρόνο και κατ' επέκταση στη μνήμη με μία 'παρελθοντολαγνεία' ξεπερασμένου τρόπου σκέψης αγνοώντας τις υπάρχουσες ποιότητες του τοπίου και της δυνατότητάς του να ανταπεξέλθει σε μεγάλες και απότομες αλλαγές. Απώτερος σκοπός της πρότασής μου είναι ο επαναπροσδιορισμός της σχέσης του ανθρώπου με ένα ερειπωμένο τοπίο και της επαφής με τη φύση και το αγροτικό τοπίο. Επεμβαίνοντας πάνω σε στοιχεία του τοπίου που μετασχηματίζονται και τροφοδοτώντας τα με νέες χρήσεις αποκαλύπτεται τελικά ένα δυναμικό σύστημα που ισορροπεί ανάμεσα στην τάξη και την αταξία. Με αυτόν τον τρόπο ο χώρος και ο χρόνος αποτελούν αναπόσπαστο σύνολο ενώ αποκαλύπτεται ότι ένα τέτοιο ερειπωμένο τοπίο λειτουργεί ως υπόβαθρο που όχι μόνο φιλοξενεί συμβάντα, αλλά και τα προκαλεί. (μακέτες-σχέδια πρότασης)

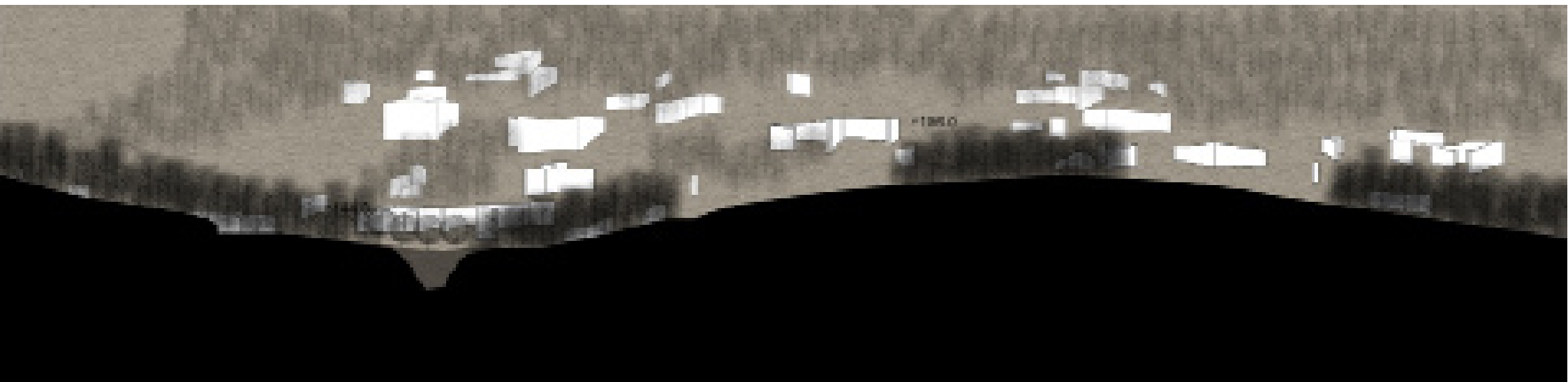

ΤΟΜΗ ΑΑ' ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

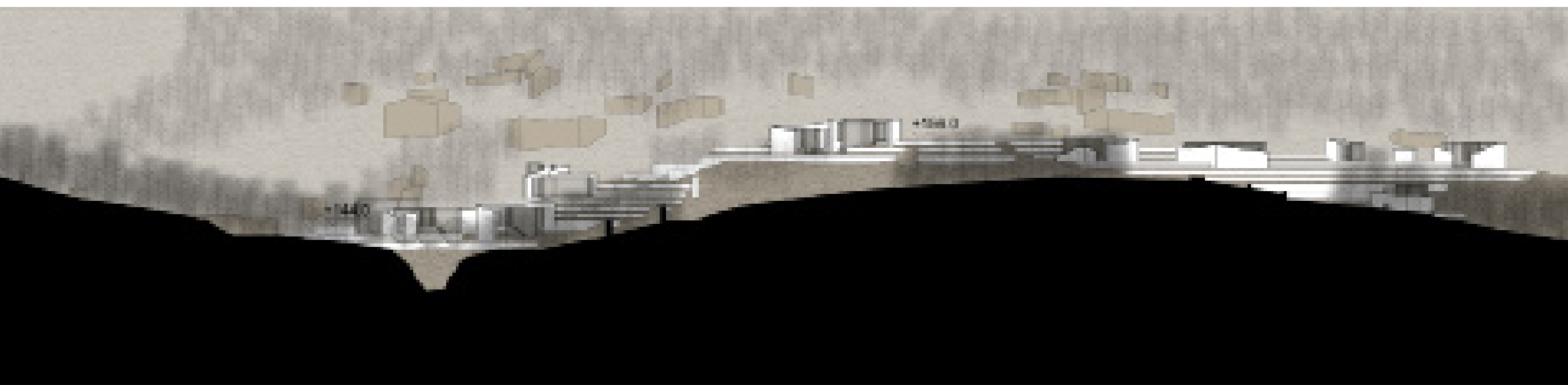

ΤΟΜΗ ΑΑ'

ΤΟΜΗ ΒΒ' ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΤΟΜΗ ΒΒ'

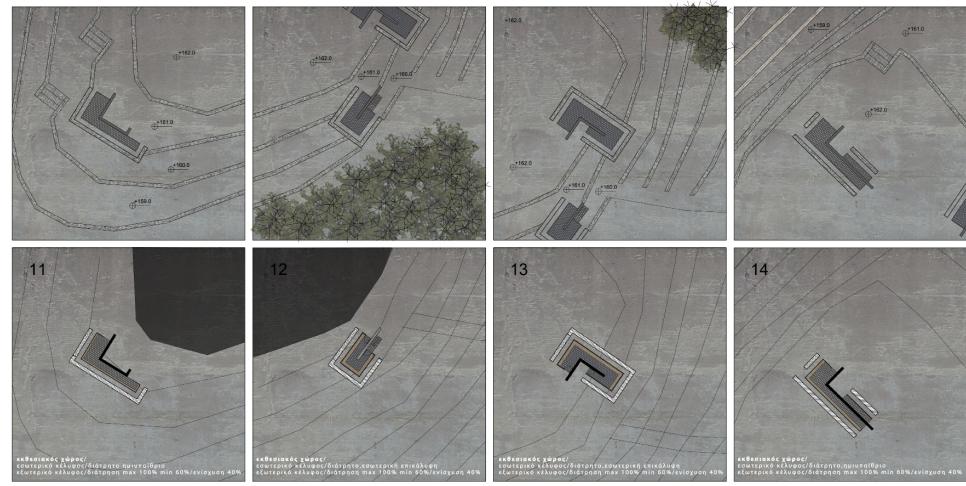
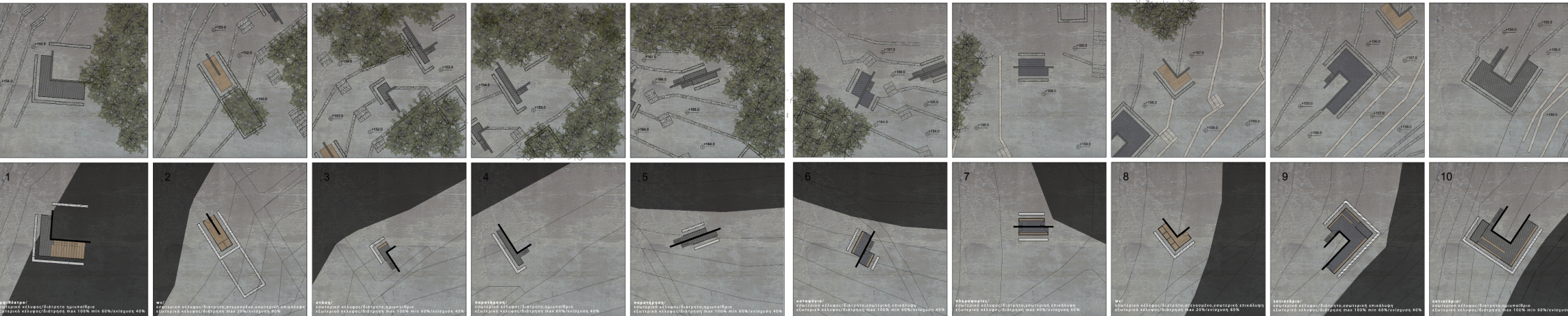

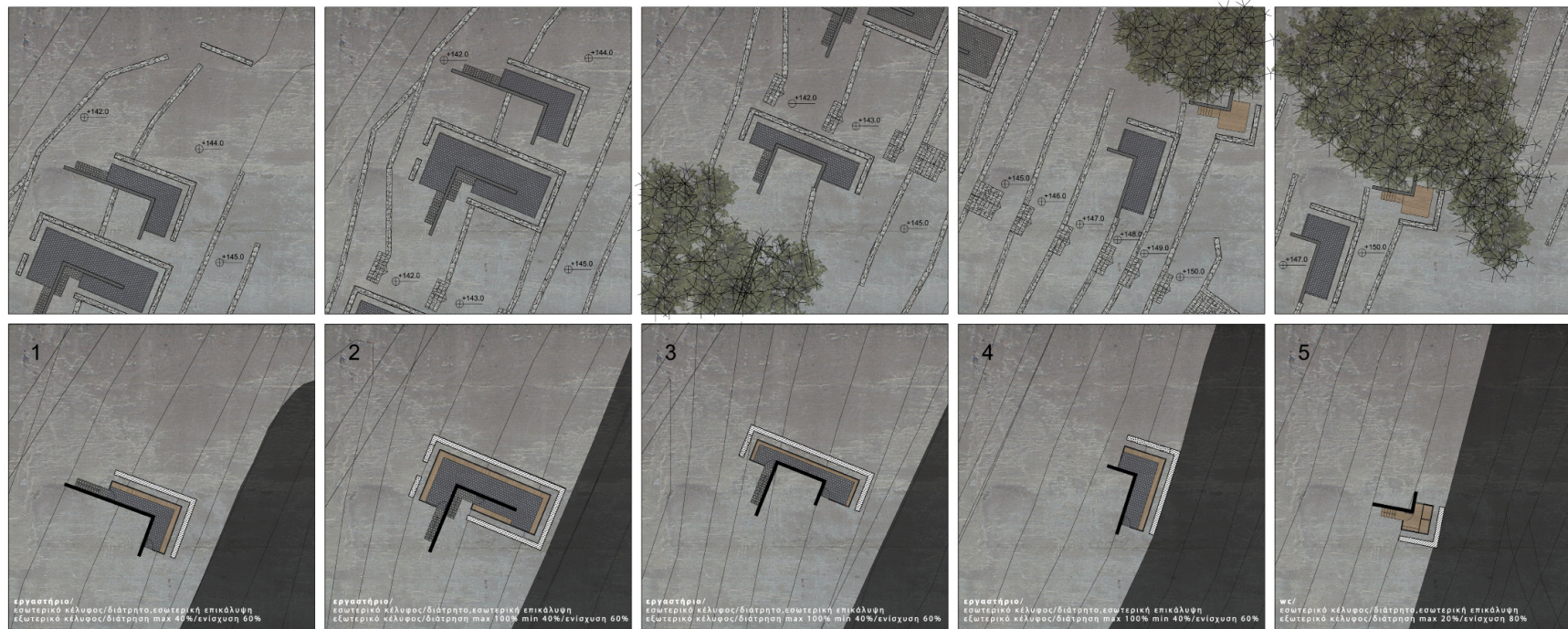
ΤΟΜΗ ΓΓ' ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

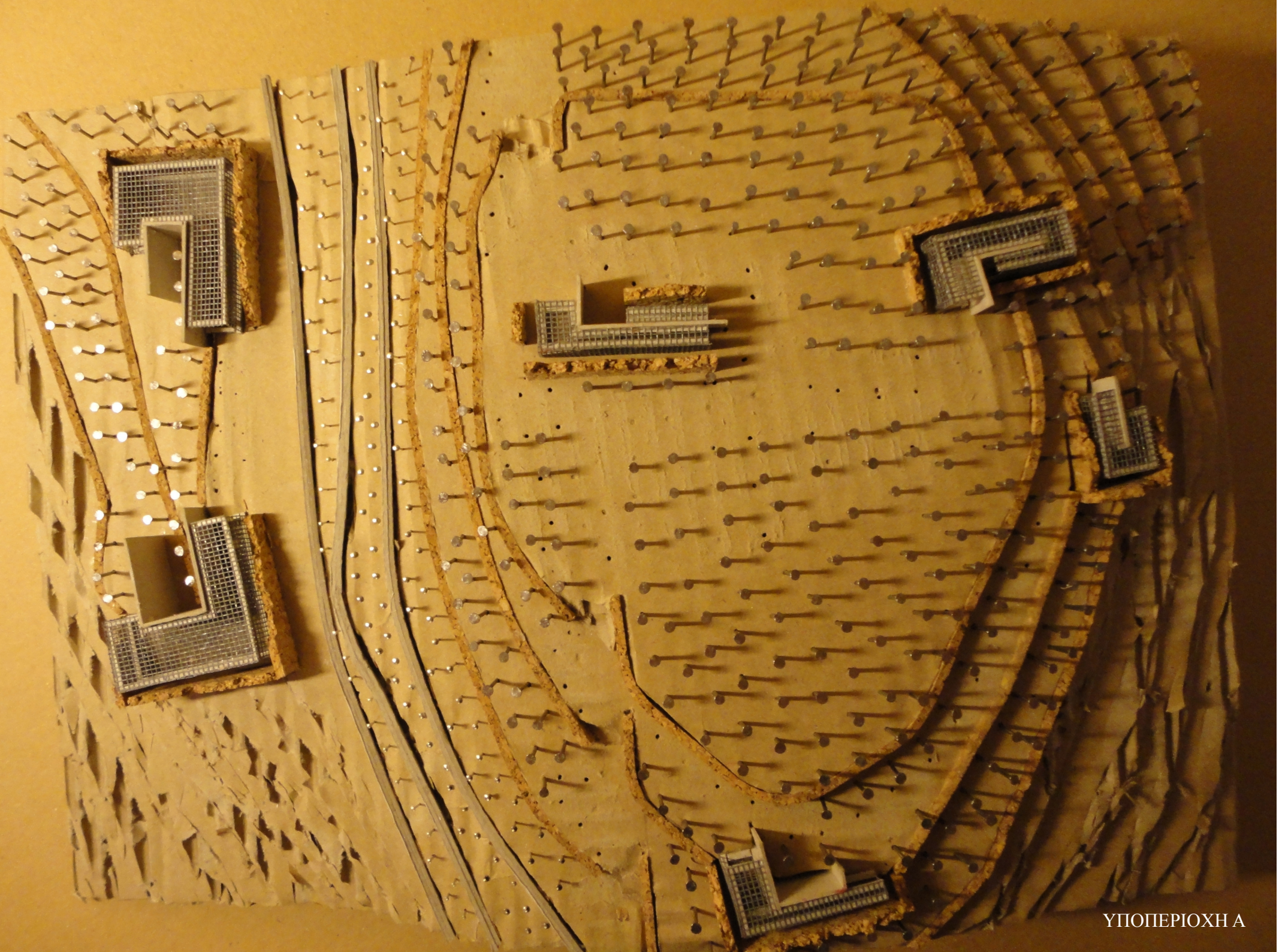
ΤΟΜΗ ΓΓ'

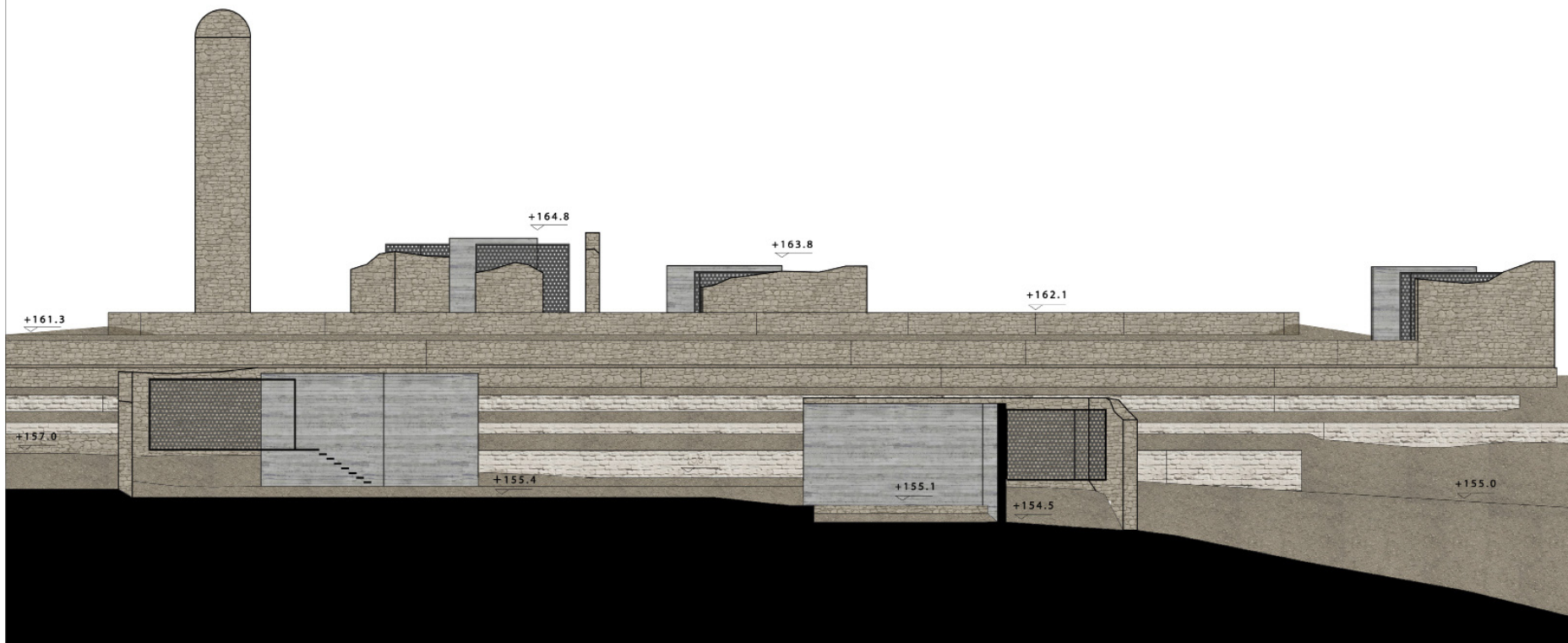

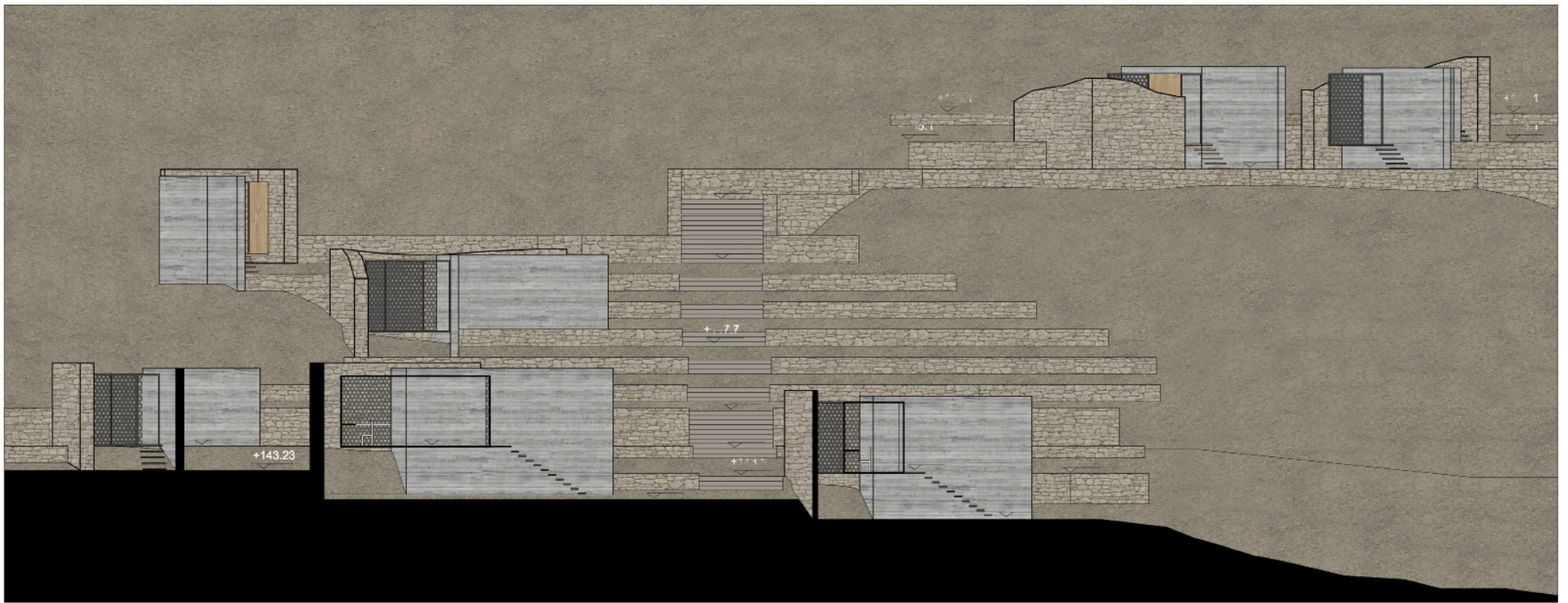
TOMH ββ'

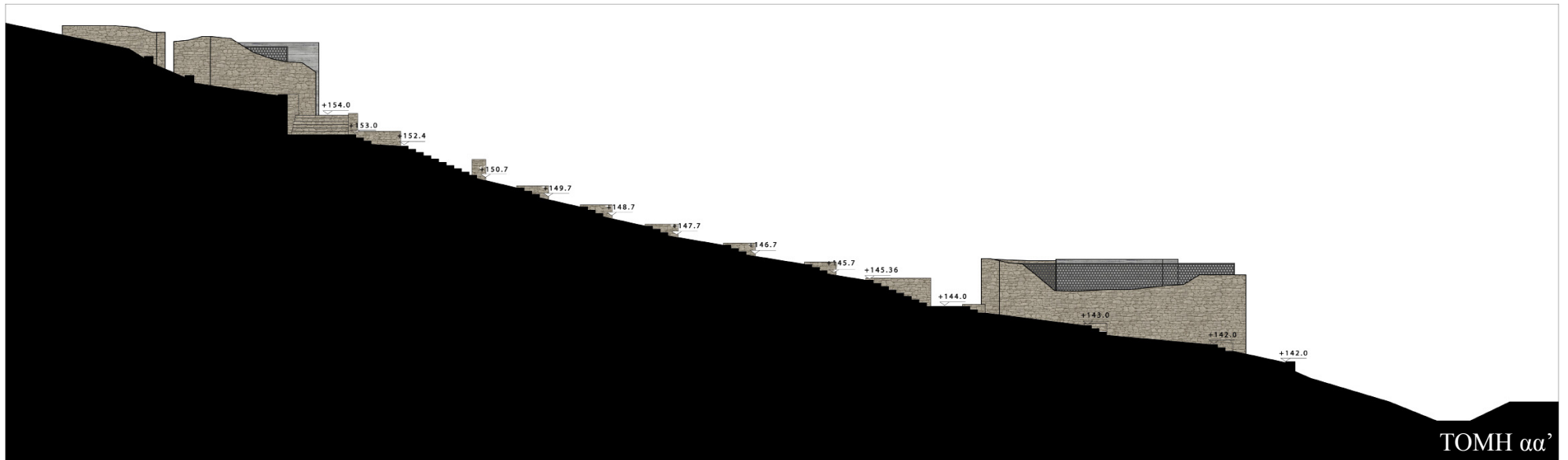
TOMH αα'

TOMH BB'

TOMH αα'

TOMH αα'

TOMH ββ'